

ÅRSRAPPORT 2006

Borg biskop og Borg bispedømmeråd

Fredrikstad Domkirke

ÅRSRAPPORT 2006

Borg biskop og Borg bispedømmeråd

I Generell tilstandsvurdering

Ved inngangen til 2007 fremstår Borg bispedømme som et bispedømme i fornyelse. Året 2006 har i stor grad vært preget av biskopens introduksjon til bispedømmet. Samtidig har nye menighetsråd og nytt bispedømmeråd påbegynt sine verv. Det har også vært en stor utskiftning i presteskapet, og også i prostekollegiet står vi nå ved starten av en periode med stor utskiftning. I forbindelse med rekruttering til prestestillinger ser vi at tjenesteboligene kan representere et forsinkende moment. Vi har eksempler på at tiltredelse er utsatt med nærmere et år pga at tjenesteboligen ikke står klar. Dette medfører i neste omgang behov for vikarer. I en situasjon med mange tilsetninger er dette ikke gunstig.

Ny biskop

Også året 2006 ble på mange måter preget av bispeskiftet året før. Et omfattende og intensivt introduksjonsprogram var lagt opp for den nye biskopen. Alle prostier ble besøkt, med særskilte møter med menighetsråd, medarbeidere, kommuneledelse og andre samarbeidspartnere.

Med ny biskop på plass er også visitasene gjenopptatt. 2 visitaser ble gjennomført i løpet av høsten, og et program for 2007 ble utarbeidet. En ny gjennomgang av de lokale rammer for gjennomføring av visitaser ble også påbegynt.

Nytt bispedømmeråd

Nytt bispedømmeråd ble valgt, og det nye rådet hadde sitt konstituerende møte 14. juni. Nina Lind fra Årnes menighet ble valgt til leder og Nils-Tore Andersen til nestleder. For øvrig består bispedømmerådet av Wenche Thumann Johnsen, Kristin Renate Solbakken, Gunnlaug Brenne (lek kirkelig tilsatt) og Berit Øksnes Gjerløw (prest), ved siden av biskopen.

Det ble avholdt et bispedømmemøte 1. april 2006, hvor kandidater til bispedømmerådet ble presentert.

Biskop og bispedømmeråd har utarbeidet en ny strategiplan for perioden 2007-2009. Arbeidet ble påbegynt med en høring under bispedømmemøte, og bygger på den foregående strategiplanen. Planen følger vedlagt, og løfter frem følgende satsingsområder:

- Gudstjenestefornyelse med særlig vekt på høytidene
- Trosopplæring med særlig vekt på konfirmasjonstiden
- Medarbeiderskap
- Diakoni

På kirkemøtet i november ble nestleder Andersen valgt til leder for Kirkerådet.

Høringssak – Staten og Den norske kirke

Biskop og bispedømmeråd avga felles høringsuttalelse til NOU 2006:2 Staten og Den norske kirke. Høringsmaterialet var i forkant blitt drøftet i flere ulike sammenhenger, bl.a. på prostemøte og bispedømmerådsmøte. I tillegg ble det arrangert to seminarer. Det ene var for proster og kirkeverger i forbindelse med Borg arbeidsgiverforum. Til dette seminaret var også bispedømmets ordførere invitert. Det andre var for alle kirkelig tilsatte i forbindelse med stiftskongressen. Til begge seminarene var medlemmer av utvalget blant innleiderne.

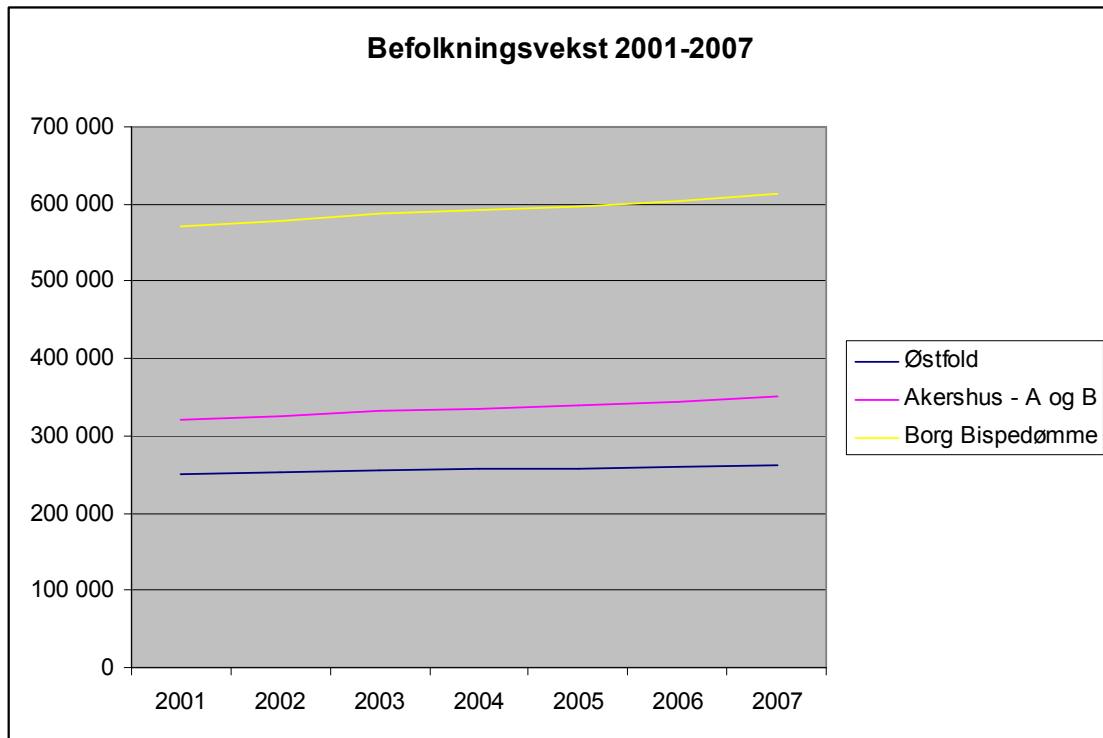
I prostiene og i lokalemenighetene har det også vært arrangert ulike samlinger i samarbeid med mellom kommune, fellestråd og prost.

Biskop og bispedømmeråd samlet seg om en uttalelse som vil videreføre reformene av Den norske kirkes ordning med sikte på en langsom selvstendigjøring av kirken fra staten. Flertallet gav uttrykk for støtte til forslaget fra utvalgets flertall om en lovforankret folkekirke.

Borg bispedømme

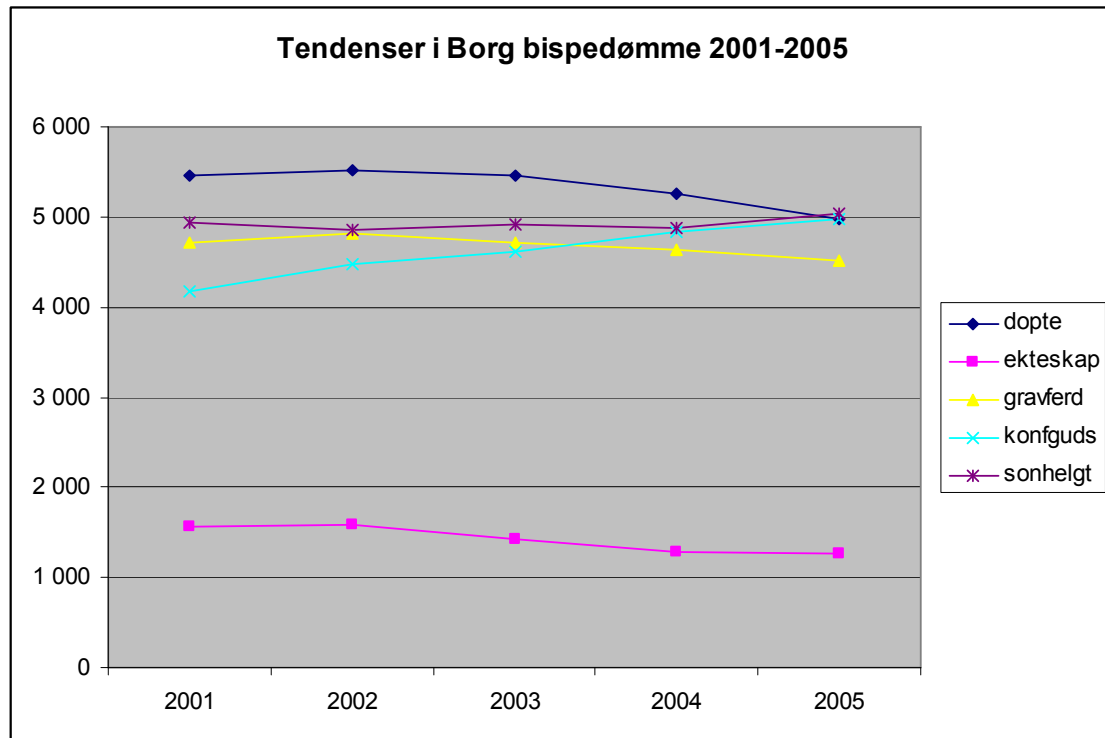
Borg bispedømme hadde pr 1.1.2006 en befolkning på 604 102, hvorav 507 334 er medlemmer av Den norske kirke. Det gir en medlemsandel på 84 %.

Borg bispedømme er det eneste av landets 11 bispedømmer med et antall kirkemedlemmer på mer enn en halv million. Befolkningen i bispedømmet er jevnt voksende. Blant de 25 kommunene som hadde størst befolkningstilvekst i 2006, er hele 8 tilhørende Borg bispedømme. 4 av disse ligger på Romerike. Pr 31.12.2006 er befolkningsstørrelsen i Borg vokst til 612 558 personer.

Oppslutning om gudstjenester og kirkelige handlinger

Offisielle nøkkeltall for 2006 vedrørende den kirkelige virksomheten vil ikke foreligge fra SSB før 15. juni 2007.

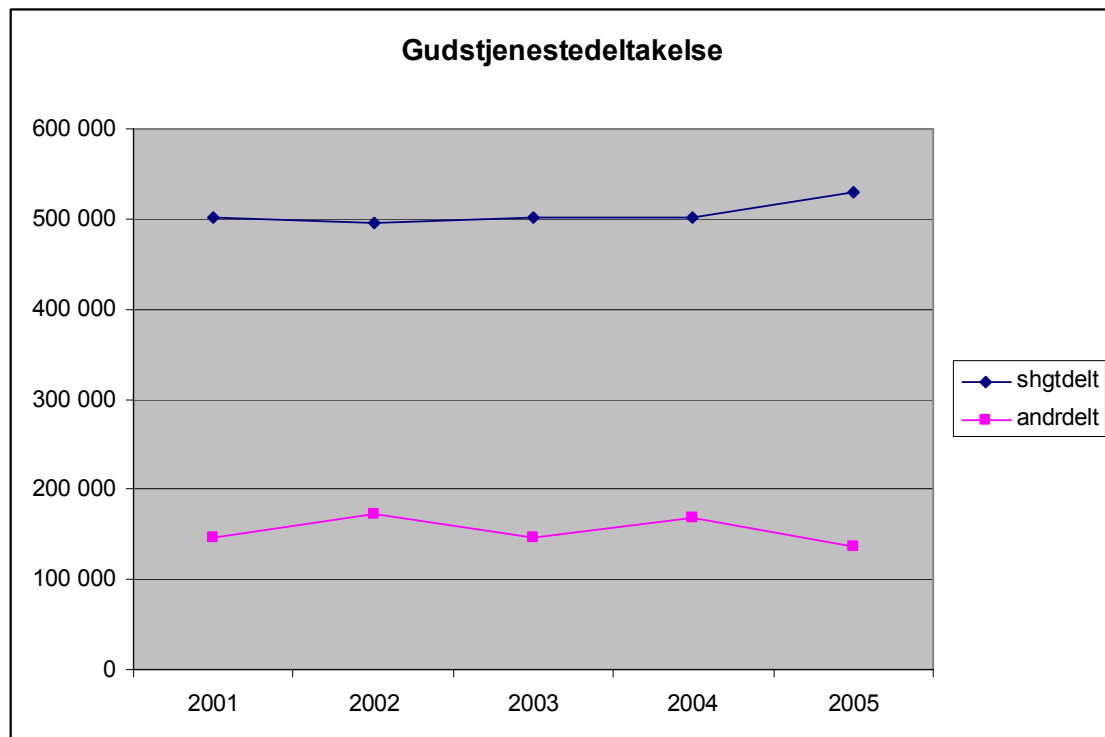

Som det fremgår av figuren viser tendensen de senere årene en markert svekkelse av oppslutningen om både dåp, vigsel og gravferd. Oppslutningen om dåp er ca 74 %.

Oversikten viser at oppslutningen om konfirmasjonstiden har styrket seg de senere årene. Samlet sett er det en oppslutning om konfirmasjon på 58 %. Samtidig har konfirmasjonstiden en svært ulik oppslutning i bispedømmet. Hele 5 kommuner har en oppslutning om konfirmasjonstiden som er mindre enn 50 %. Ytterligere 8 kommuner har en oppslutning mindre enn 55 %. Disse kommunene er hovedsakelig plassert i regionen rundt Oslo, dvs Follo og Nedre Romerike prostier. Storbysituasjon og stor andel fremmedkulturelle kan derfor forklare fenomenet et stykke på vei.

Med bakgrunn i tallene har vi likevel valgt å sette i gang et arbeid med å undersøke nærmere både oppslutningen om konfirmasjonen og hva slags tilbud om konfirmasjonstid de ulike menighetene har. Dette omtales i eget punkt nedenfor.

Gudstjenestelivet er forholdsvis stabilt, både med tanke på antall forrettede gudstjenester og søkningen til gudstjenestene.

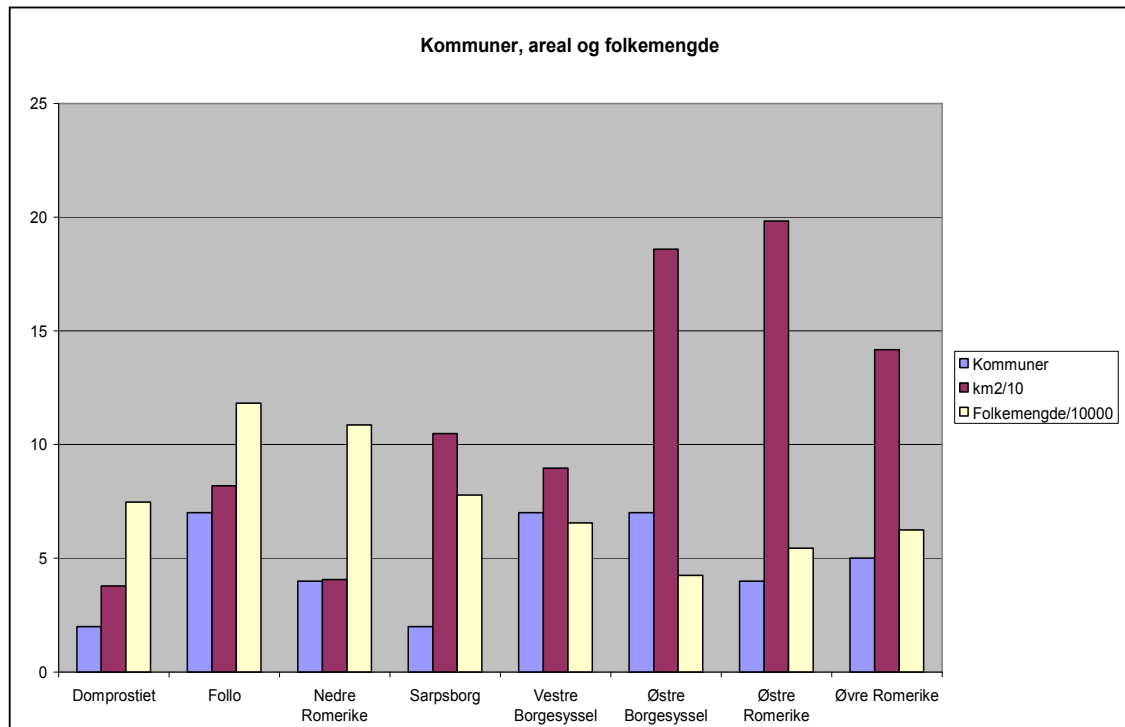
Strukturelle utfordringer

Bispedømmet består av 8 prostier, 32 kommuner og 118 sokn. Borg er det bispedømmet i landet som har størst befolkning og flest kirkemedlemmer, hhv 612 558 (pr 1.1.07) og 507 334 (pr 1.1.06).

Prostiene er svært ulike hva angår størrelse og befolkning. Et arbeid med å vurdere endringer i prostigrensene er satt i gang. Saken har vært drøftet i bispedømmerådet, i prostemøtet og på et eget seminar under stiftskongressen. I denne sammenheng bør antakelig også antall prostier vurderes. Sett i sammenheng med kirkemøtets vedtak om å finne frem til hensiktsmessige forvaltningsenheter taler mye for at prostiene ikke bør være for store.

En rekke sokn gjennomfører forsøk med felles menighetsråd. Det foreligger ennå ikke noen systematiske evalueringer fra disse forsøkene, men tilbakemeldingene så langt tyder på gode erfaringer. Det er derfor ikke usannsynlig at det vil komme flere saker vedrørende sammenslåing av sokn.

Biskop og bispedømmeråd er etter gjeldende prosedyre ikke direkte involvert i slike prosesser. Dette må anses som en svakhet ved systemet. Slik vi ser det vil det være gunstig å knytte biskop og bispedømmeråd sterkere opp mot lokale prosesser vedrørende utvikling av egnede styringsorganer.

Økonomi

Kap. 0341/3341 post 01. 16 og 18 – Presteskapet.

Årsresultatet for 2006 viser et lite mindreforbruk på kr. 161 000 kroner. Mindreforbruket utgjør 0,25% av tildelte bevilgning og er søkt overført til 2007.

(Det vises til bispedømmerådets økonomirapport – årsavslutning 2006)

Kap. 0340/3340 post 01, 16 og 18 – Administrasjon

Årsresultatet for 2006 viser et lite mindreforbruk på kr. 47 000. Mindreforbruket utgjør 0,70% av tildelte bevilgning og er søkt overført til 2007.

(Det vises til bispedømmerådets økonomirapport – årsavslutning 2006)

II Særskilt tilstandsvurdering i lys av hovedmål 1

Hovedmål 1

Kirkerådet og bispedømmerådene skal initiere og legge til rette for felleskirkelige tiltak og for realisering av de mål og satsningsområder som Kirkemøtet gjør vedtak om, og bidra til at kirkelige tilsatte og valgte rådsmedlemmer har kompetanse til å ivareta sine oppgaver. De kirkelige organene skal fremme samarbeid og god kommunikasjon med de frivillige kristelige organisasjonene, mellom kirkens organer og mellom kirke og samfunn.

2.1 Gjennomføre Kirkemøtets vedtak og ivareta felleskirkelige oppgaver for øvrig

Tildeling av OVF-midler

Borg bispedømme mottok 37 søknader om midler fra OVF for 2006 hvor av 26 mottok støtte. I tillegg fikk Borg støtte til samarbeid menighet og misjon, SMM.

Økumenisk arbeid

I Borg bispedømme finnes felleskristne råd i byene. Disse gjennomfører årlig fellesgudstjenester og tiltak som korsvandring og fellesgudstjenester. En felles gudstjeneste for 10 års markering av avtalen Nådens fellesskap med Metodistkirken i Norge har vært under planlegging. Flere metodist- og frikirkepastorer (6 pastorer) deltar i arbeidsveilednings grupper sammen med prester i Borg og bidrar til verdifull økumenisk kontakt. Innsamlingsaksjonen *Aksjon håp* ble gjennomført som et fellestiltak der også menigheter i Borg deltok.

Vennskapskirker

Borg bispedømme har formelt samarbeid med to vennskapskirker, Den evangelisk luthersk - ungarske kirke i Romania og Den lutherske kirke i Jordan, ELCJHL Alle menigheter i Borg ble gjennom brev fra biskopen oppfordret til forbønn og pengestøtte til ELCJHL 15. oktober. En gruppe på ti deltagere fra ulike menigheter besøkte ELCJHL i oktober og leverte en grundig rapport fra reisen. Mange menigheter har vennskapskontakt med andre kirker. Mange av disse er knyttet til arbeid gjennom misjonsorganisasjonen i SMM.

Forbruk og rettferd

Internasjonalt utvalg i Borg har forvaltet dette arbeidsområdet gjennom 2006 og det ble vedtatt en tiltaksplan. Utvalget utarbeidet en sjekklister om forbruk og rettferd ved visitas vedtatt av Borg bispedømmeråd. Det ble nedsatt en ad hoc gruppe for gjennomføring av fagdag for menighetene i Borg. Denne ble gjennomført i Moss 23. oktober.

Nasjonal fagkonferanse

Spesialpresten har ledet en arbeidsgruppe under Kirkerådet som har ansvaret for å forberede en nasjonal fagkonferanse med tittelen "Rett til å være et helt menneske? - Nasjonal fagkonferanse om tros- og livssynsfrihet for mennesker med utviklingshemming eller nedsatt kommunikasjonsevne" (Oslo 3. november).

2.2 Utvikle reformen av kirkens trosopplæring i samsvar med Stortingets forutsetninger

Prosjekter i trosopplæringsreformen

Borg har nå 13 trosopplæringsprosjekt. Ledere og medarbeidere i trosopplæringen blir invitert til 2 samlinger i året. Vårens samling var 20. april på Ramme gård. Høstens samling var 26. oktober i Ski nye kirke. Begge samlingene ble prosjektledere utfordret til å innlede om aktuelle tema som "Lederrollen", "Involvering", "Prosjekt mellom visjon og virkelighet" og "Forankring i menigheten".

Drøbak/Frogn: ”En to tre bli nå med, fire fem boka frem.”
Langhus/Siggerud: ”En god start på livet.”
Nes/Årnes: ”Miljøtiltak for ungdom før og etter konfirmasjon”
Eidsberg: ”Å lære er å oppdage”
Moss/Jeløy: ”Det gode måltid”
Tune: ”Lørdagsskole i kirken”
Skedsmo: ”Lekende barn i Guds verden.”
Kolbotn/Greverud/Oppegård: ”Trosopplæring gj. relasjon og dialog”
Nesodden/Gjøfjell/Skoklefall: ”ACTION”
Trøgstad: ”Leve og vokse i tro og tillit”
Askim: ”Barnas gudstjeneste”
Sørum: ”Etter skoletid Lørdagsleir.”
Halden/Idd/Enningdalen
Tistedal/Asak/Berg og Rokke: ”Er det plass for meg i fellesskapet.”

I tillegg til disse 13 prosjektene er tre av menighetene i Borg med i et prosjekt om ledertrening ledet av IKO sentralt. Det er Borge, Nittedal og Oppegård.

De fleste menigheter i bispedømmet har søkt prosjektstøtte en eller flere ganger. Det betyr at mange menigheter har søkt uten å ha fått. Biskop og bispedømmeråd ser dette som en verdifull ressurs, men også en viktig utfordring. En egen oppfølging av disse menighetene og medarbeiderne er derfor under planlegging.

En kirke for alle

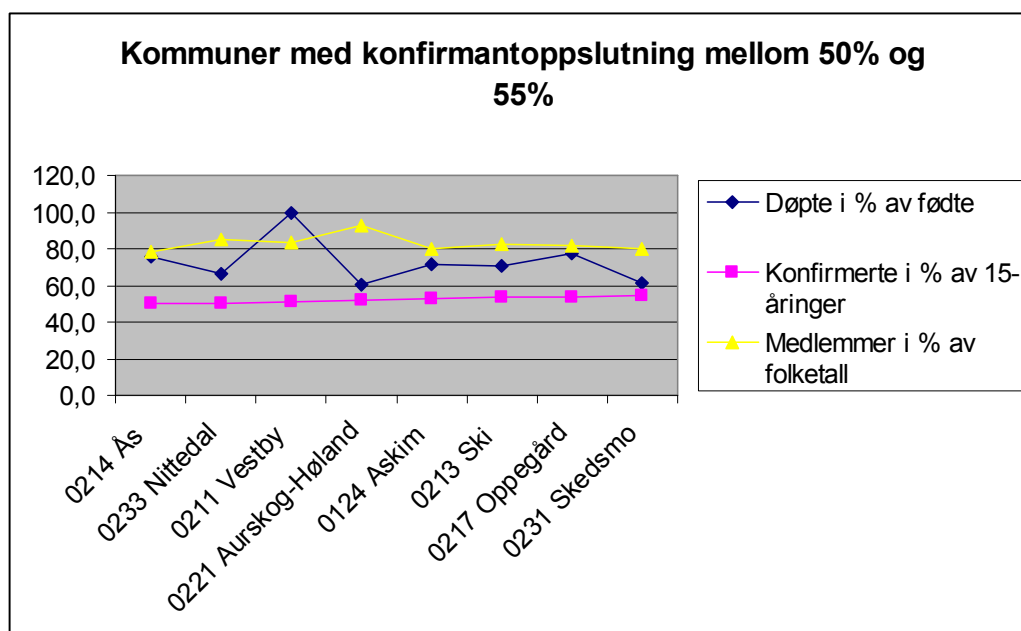
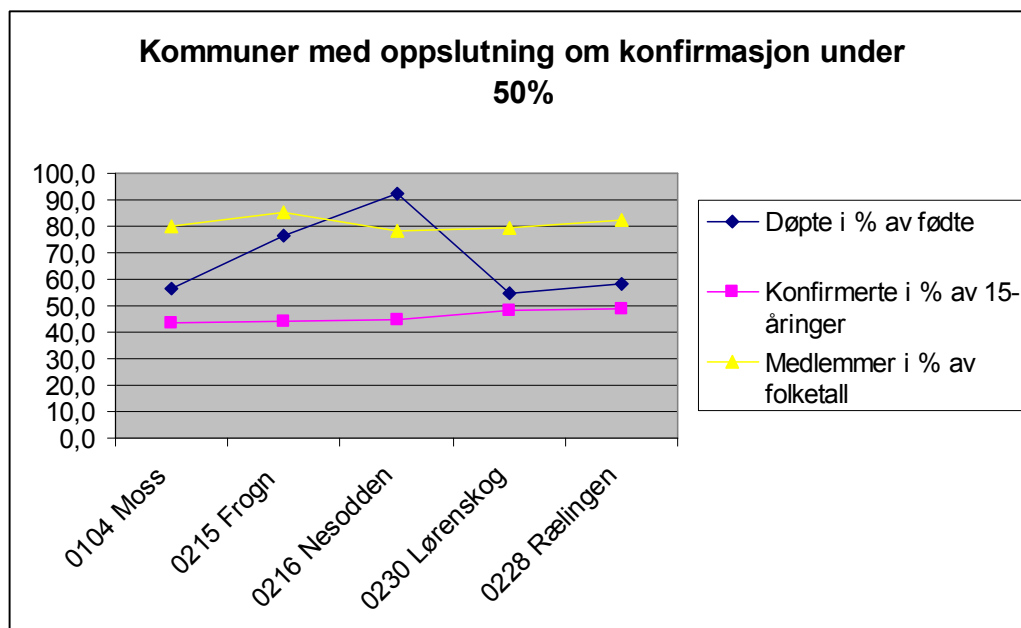
Bispedømmet tar initiativ for å legge til rette for den gode samhandling mellom foreldre som har barn og unge som har behov for tilrettelegging og den lokale menighet. Den personlige kontakt med familiene som har barn og unge med behov for tilrettelegging og den enkelte menighet, tror vi er nøkkelen for å bygge en inkluderende menighet for alle. De erfaringene vi gjør i dette arbeidet, vil danne grunnlaget for arbeidet framover.

2.3 Stimulere og igangsette tiltak som styrker kirkens arbeid blant barn og unge

Konfirmanter

Det statistiske materialet viser at oppslutningen om konfirmasjon er varierende. Generelt ser vi at konfirmasjonstiden har styrket seg, jf ovenfor.

Oppslutningen om konfirmasjon er flere steder i bispedømmet svært lav. 5 kommuner har en oppslutning om konfirmasjon som ligger under 50 % av årskullet.

På bakgrunn av denne situasjonen har vi satt i gang et arbeid med å se nærmere på oppslutningen om konfirmasjonstiden i bispedømmet. Første fase i dette arbeidet har vært å samle informasjon om konfirmantoppleggene i menighetene. Det er utarbeidet en oversikt som inneholder beskrivelse av rammene for undervisningen, litt om PR, navn på ansvarlige og prosentvis oppslutning blant byen/bygdas 15 åringer.

Konfirmanter med særskilte behov

Det er også utarbeidet et veiledningshefte med formål å sikre alle konfirmanter like muligheter til en likeverdig konfirmanttid. KA har stilt midler til rådighet for utviklingsarbeidet.

Ungdomsråd og Ungdomsting

Borg ungdomsråd har hatt regelmessige møter 2006, ett av møtene ble avholdt på bispedømmekontoret hvor biskopen var tilstede på deler av møtet. Viktige saker for Ungdomsrådet 2006 er utarbeidelse av informasjonsbrosjyre som skal sendes til alle menigheter, og planlegging av Ungdomstinget våren 2007.

Kateketer, diakoner og kantorer

I 2006 er det også utarbeidet et eget dokument med sikte på å avklare roller og forventninger knyttet til biskopen som tilsyn, fellesrådene som arbeidsgiver og tjenestemannsorganisasjonene som fagforening. Formålet har vært å legge til rette for en god dialog og utstrakt samarbeid med de vigslede tjenestegrupper. Det er derfor tatt initiativ til et årlig møte mellom fagrådgivere ved kontoret og stiftsstyrene for de respektive tjenestemannsorganisasjoner.

Kateketer

22. september var det fagdag for kateketer og menighetspedagoger i Moss menighetshus, med foredrag av biskopen om trosopplæringsreformen, og innlegg av Kateketforeningens leder Reidar Kavlie- Borge og kateket Berit Åsan om det å bli lenge i kateketyrket og fortsatt glede seg over jobben. Etter pause var det en smakebit fra boken: "Se Smak Kjenn" av Toril Rusås og "Sammen skal vi bygge menighet" av spesialprest Tor-Ivar Torgauten. Det var ca. 25 deltakere på samlingen.

29. mai var det møte med kateketenes stiftsstyre, hvor "Tjenestegruppenes forhold til bispedømmekontoret og bispedømmekontorets forhold til tjenestegruppene" ble drøftet.

Diakoner

Det er en god dialog mellom bispedømmekontoret og stiftsstyret for Diakonforbundet. Høstens fagdag med biskopen ble arrangert den 23. november i lokalene til Kirkens bymisjon i Fredrikstad. Foruten biskopens møte med diakonene, informerte staben ved bymisjonsenteret om arbeidet og om den metode bymisjonen jobber ut i fra.

Kantorer

Borg bispedømme har i samarbeid med kantorene i Borg planlagt og holdt en fagdag for kantorer med tema: *Korarbeid og trosopplæring* i Domkirken. 30 kantorer deltok. Det årlige møte med tillitsvalgte kantorer ble gjennomført der formelle sider og rutiner ved samarbeidet med faggruppen kantorer ble gjennomgått.

2.4 Fremme samarbeid mellom kirkens organer, overfor frivillige kristelige organisasjoner og mellom kirke og samfunn

Biskopens visitaser

Biskopen gjenopptok visitasprogrammet høsten 2006. Visitasforedragene følger vedlagt.

Ullensaker kommune, bestående av soknene Furuset, Ullensaker, Hovin og Mogreina, ble visitert 17.-29. oktober. Ullensaker kommune er blant landets raskets voksende kommuner, og har gjennomgått store endringer etter etableringen av Gardermoen hovedflyplass. Disse endringene preger også tilstanden og utfordringene i menighetene, noe de imidlertid håndterer på en god og bevisst måte.

Idd prestegjeld i Halden kommune ble visitert 28. november – 3. desember.

Planlegging av visitasprogram for 2007 er drøftet med prostene, og det er på den bakgrunn fastsatt at 5-6 menigheter skal visiteres i 2007. Gjenopptakelsen av visitasinstituttet har vist behov også for ny gjennomgang av hvordan visitasene gjennomføres på. Dette arbeidet er påbegynt, og videreføres i dialog med prostene.

Kontaktutvalg og arbeidsgiverforum

Administrasjonen har gjennomført regelmessige møter med styret for Borg kirkevergelag. Hensikten med møtene er gjensidig orientering og drøfting av felles utfordringer. Et grunnleggende anliggende har vært å legge til rette for et helhetlig lederskap. I den forbindelse arrangerte vi et arbeidsgiverforum for proster og kirkeverger. Temaet var forholdet mellom staten og kirken.

I april 2007 deltar prostene og kirkevergene sammen på seminaret ”Sammen om å lede”, som har til formål å utvikle rolleforståelse, kommunikasjon og samarbeid mellom prostene og kirkevergene.

Kontaktmøte

Kontakten med Presteforeningen er opprettholdt gjennom regelmessige kontaktmøter med stiftsstyret. Nyorganisering og ledelse av prestatjenesten har på en særlig måte blitt drøftet kontinuerlig. Det er nå etablert en felles forståelse om den videre prosessen, samt et opplegg for en trinnvis implementering.

Samarbeid med misjonsorganisasjonene og andre frivillige organisasjoner

Borg bispedømmeråd og biskop er aktiv i SMM og samarbeider med Normisjon, Den norske Israels misjon, Areopagos, Den norske misjonsalliansen, Den norske Tibet misjon og Det norske misjonsselskap gjennom Borg misjonsråd. Borg misjonsråd samarbeider om misjonskonsulent i Borg og gjennomfører flere årlige møter og tiltak sammen. Det årlige fellesstevne på Tomb samlet nær 1500 deltager i august. Misjonalt kirkeforum i Borg holdt to temadager om misjon. Borg misjonsråd arbeider for å virkeliggjøre visjonen om Den norske kirke som en misjonerende kirke og arbeider for å oppmuntre menighetsråd til å støtte misjonsprosjekter og misjonærer i tjeneste i utlandet. I overkant av halvparten av menighetene i Borg har vedtak om støtte av misjonsarbeid. Misjon var

også tema på kurset for teologi studenter i regi av kurset Veien til prestedtjeneste på Granavollen. Tiltaket besøk fra en av misjonskirken ble ikke gjennomført. Biskopens årlige møte med de frivillige ungdomsorganisasjonene ble gjennomført på Stenbekk 11. mars.

Det ligger utfordringer i å øke antallet menigheter som forplikter seg til et stabilt samarbeid med SMM – organisasjonen, gjøre misjon til et viktig tema i trosopplæringen og til å gjøre bevisstgjøre ungdom og konkretisere misjon som tema i kirkens ungdomsarbeid.

IKO

Undervisningsrådgiver var vara for bispedømmets utsending til IKOs representantskapsmøte 24. november 2006. Bispedømmerådet har besluttet at undervisningsrådgiver sitter som fast representant i representantskapsmøtene heretter.

Handikaporganisasjoner

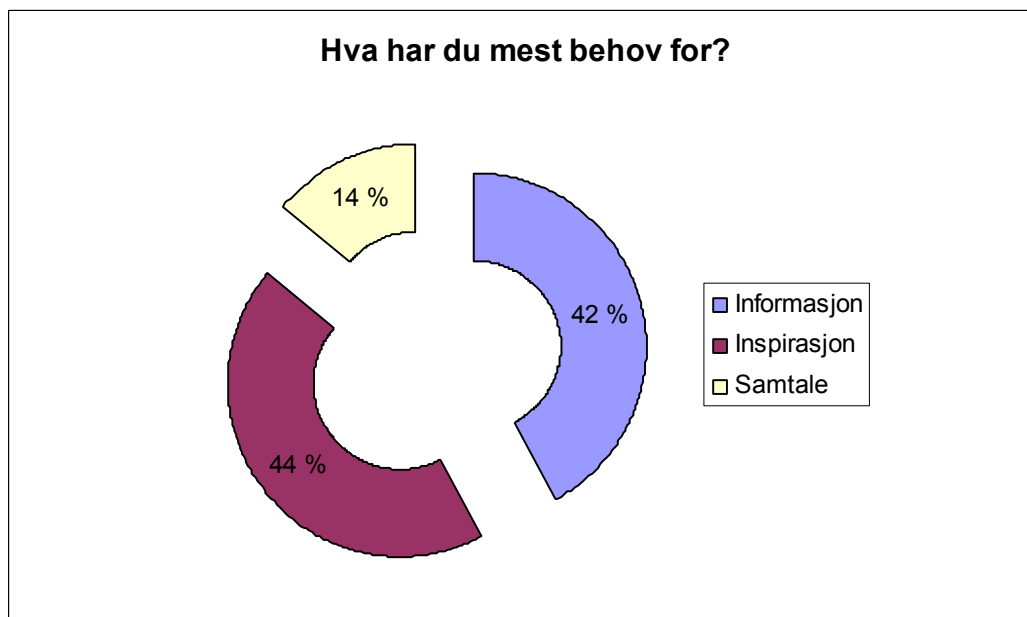
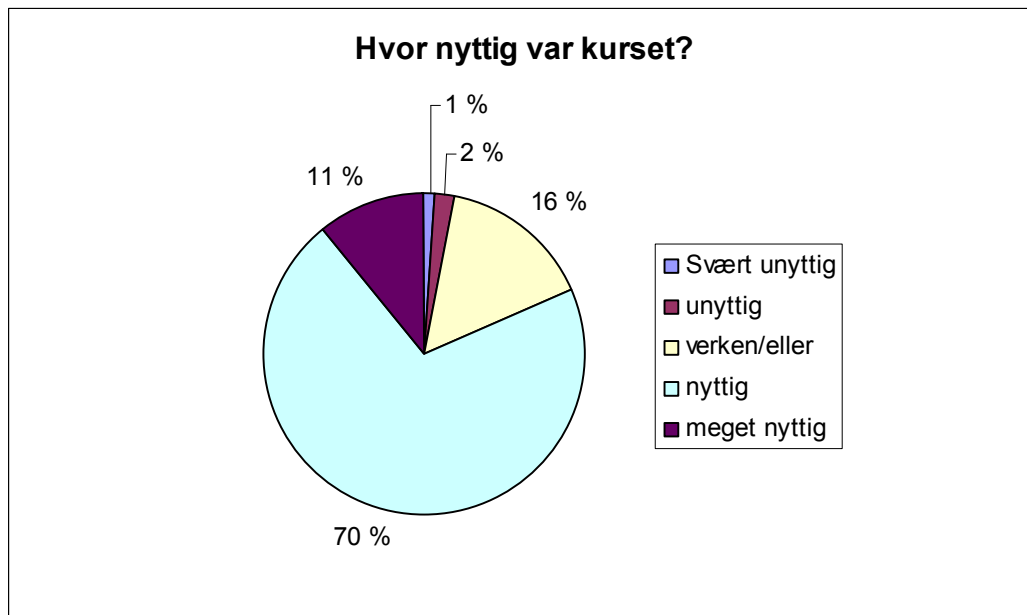
Det arbeides kontinuerlig med en dialog mellom brukerorganisasjoner/ handikaporganisasjonene for å få til en samhandling som sikrer at både barn, unge og eldre med behov for tilrettelegging, får like muligheter til å bli en del av menighetens liv.

2.5 Bidra til at kirkelig tilsatte og valgte rådsmedlemmer har kompetanse til å ivareta sine oppgaver

Kurs for nye menighetsråd

Det ble holdt kurs for nye menighetsråd i løpet av januar, februar og mars 2006. Kursene ble holdt i forbindelse med biskopens introduksjonsprogram. Ved siden av biskop og prost, ble kursene holdt av misjonskonsulent Lino Lubiana (Vestre og Østre Borgesyssel) og kirkefagsjef Christofer Solbakken (øvrige prostier).

Ca 520 personer har levert evalueringsskjema etter kurset.

Kurset hadde fokus på formidling av kunnskap om kirkens organisering og rådsvirksomheten for nyvalgte medlemmer. Noe av stoffet bygget på materiale utsendt fra Kirkerådet. Praktisk tilrettelegging, inkludert bevertning, var delegert til prosten.

Programmet hadde følgende komponenter:

- Velkomst
- Biskopens hilsen
- Bevertning
- Hva er Den norske kirke? Kirkens struktur og organisasjon.
- Hva er menighetsrådets oppgaver?

- Hva skjer? Aktuelle saker.
- Oppsummering og hilsen fra prosten
- Evaluering

Til hver av kursbolkene var det lagt opp til samtaler i mindre grupper.

Veien til prestedtjeneste (VTP)

”Veien til prestedtjeneste” – VTP, er et innføringsprogram for teologistudenter og andre som vurderer å bli prest i Den norske kirke. Biskopene og bispedømmerådene samarbeider om VTP regionsvis. Region Øst består av Tunsberg, Oslo, Hamar og Borg bispedømme. 14 studenter er tilsluttet VTP i Borg. 5 har gjennomført ordinasjonssamling 1 – O1, 5 har gjennomført O2-samling og 2 har gjennomført stiftspraksis og O3-samling.

Gudstjenestefornyelse

Kirkerådet har satt i gang et omfattende arbeid om gudstjenestefornyelse, med sikte på å fastsette ny høymesseliturgi med tillegg i 2010.

8 menigheter i Borg bispedømme har i 2004-2005 mottatt noe økonomiske midler til å gjennomføre forsøksprosjekter knyttet til gudstjenestearbeid. Forsøkene er evaluert.

15. mars 2006 ble det arrangert en samling for interesserte fra menighetene (prester, organister, gudstjenesteutvalg, menighetsråd m.m.). Ca 60 deltakere kom, og alle prostier var representert. 85 % mente at samlingen var nyttig/meget nyttig for deres arbeid med gudstjenesten. Omtrent like mange mente den gav inspirasjon til fortsatt arbeid med gudstjenestefornyelse.

Mens forsøkene gjennom 2004 og 2005 var generelle og vidtfaenende, har vi for tiden fremover forsøkt å spisse arbeidet. Tanken er å bruke høytidene som en innfallsvinkel til arbeidet med gudstjenestefornyelse.

Høytider mellom kirke og folk

Flere store samfunnstrender kan fanges opp i stikkord som sekularisering, privatisering, pluralisering. Summen av dette vil for kirken i stor grad bety marginalisering. Kirkens plass i samfunn og offentlighet er under press på en sterkere og tydeligere måte enn tidligere. Dette innebærer at kontaktflaten mellom kirke og folk blir smalere.

Også høytidene er under press. Det gjelder alle de tre store høytidene i varierende grad. Pinsen står desidert svakest. Påsken er preget av tomme kirker, men også av korsvandring i bysentraene og gudstjenester på fjellferiestedene. Julen samler bredt og vidt, særlig på julaften, mens første juledag er forbeholdt de spesielt interesserte. Adventstiden er i stor grad tapt som kirkelig juleforberedelse.

Høytidene representerer en stor ressurs, men også en tvetydig ressurs, jf ovenfor. Høytidene er et unikt innsteg til kirke og tro. Høytidene synliggjør på en sterk måte

kristen tro og tradisjon. Høytider er en god arena for trosopplæring. Feiring av høytidene synliggjør kirkens nærvær i samfunnet.

Høytidene som strategisk innsteg

På denne bakgrunn er det ønskelig å undersøke systematisk hvorvidt en fornyet satsing på gudstjenester i høytidene kan være et innsteg til en vitalisert gudstjenestefeiring og en forsterket markering av høytidene i samfunnet. I et videre perspektiv vil arbeidet også bidra til å befeste og forsterke kirkens kontaktflate med folk på en bred basis.

Satsing på høytidene i dette perspektivet vil med andre ord være å utvikle en folkekirkestrategi som er konsentrert om kirkens primæroppgave, dvs det som gjør kirken til kirke.

Adventsmarkering

I forlengelse av tenkningen rundt høytidssatsingen, ble det fra bispedømmekontorets side lagt til rette for et samarbeid mellom Østre Fredrikstad menighet og Handelsstanden i Gamlebyen, Fredrikstad, om en markering 1. søndag i advent. Biskopen deltok med appell under julegrantenningen på torget, som ble etterfulgt av lysmesse i kirken. Arrangementet fikk stor pressedekning.

Satsingen videreføres i 2007, med et eget seminar 15. mars.

Ordinasjoner og vigslinger

Fire kandidater er ordinert til prestedtjeneste, Ole Jens Hovda, Øyvind Brun Andersen og Hildigunn Bjartursdottir Hauger og Bjørn Eirik Schjerverud.

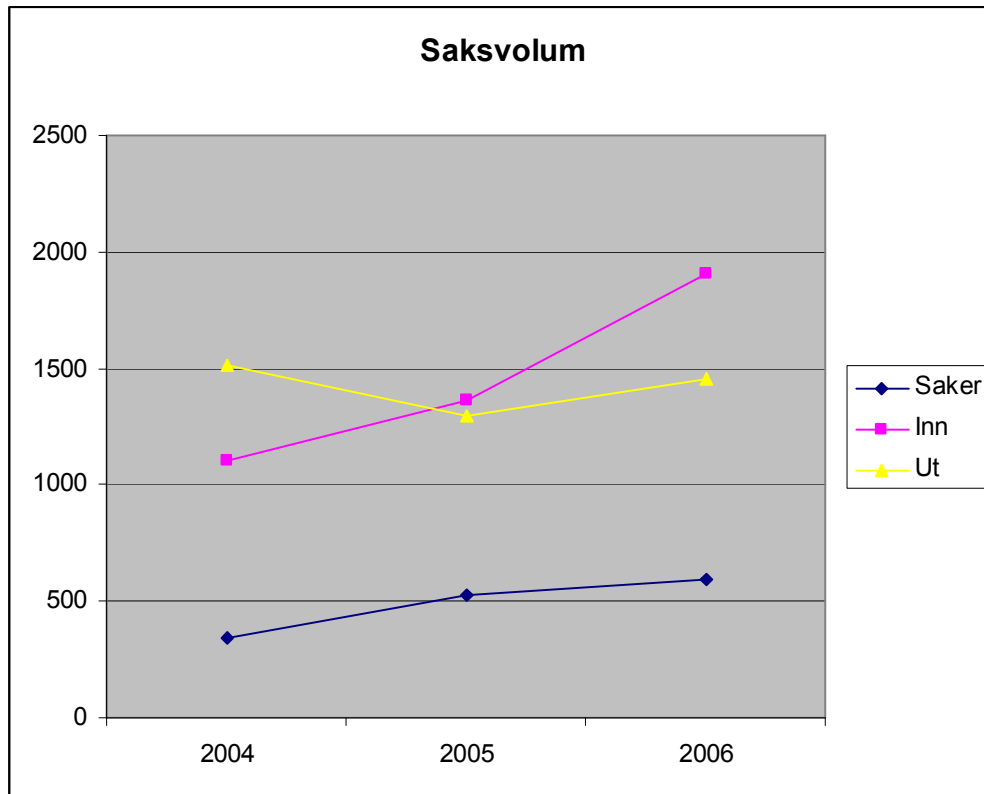
Det er vigslet en kantor, Ragnhild Kinn. Det er vigslet en diakon, Vigdis Skeime Sande, og det er vigslet to kateketer, Berit Åsan og Anne Marie Sødal.

2.6 Påse at egen virksomhet har en organisering, kompetanse og kapasitet som er brukerorientert og tilpasset oppgavene

Bispedømmekontoret

Bispedømmekontoret ønsker å videreutvikle en profesjonalisert, effektiv og brukerorientert forvaltning. Administrasjonen opplever et økende tilfang av saker, og at ressursene som står til disposisjon på enkelte områder er for knappe.

Kommunikasjonsvirksomhet – Borg bulletin

Kirkemøtet i 2006 vedtok en kommunikasjonsplattform for Den norske kirke. Vedtaket illustrerer hvor viktig det er å ha gode systemer for kommunikasjon internt og eksternt. Kontorets generelle ressursmangel får følger særlig på dette området.

For å fremme informasjonsflyt, kommunikasjon, delaktighet og felles identitet har vi etablert et månedlig nyhetsbrev som sendes alle medarbeidere og menigheter pr e-post. Nyhetsbrevet oppleves som et nyttig redskap for å vedlikeholde kontakten mellom bispedømmekontoret og den lokale kirke, og tilbakemeldingene så langt tyder på at tiltaket er mottatt med glede.

Vedlikehold av hjemmesiden (www.kirken.no/borg) er ikke på et nivå vi finner tilfredsstillende. Dette skyldes delvis den tekniske løsningen, delvis – og primært – ressursmangel fra kontorets side med tanke på daglig oppdatering.

Organisering av administrasjonen

Bispedømmekontoret er organisert med to avdelinger og en serviceseksjon. Dette oppleves som en formålstjenlig og effektiv måte å utnytte de samlede ressurser på. Det bidrar til å skape det nødvendige fokus på de ulike arbeidsoppgaver, samt legge til rette for god utvikling av fag- og forvaltningskompetanse.

Rutiner knyttet til saksbehandling og tjenesteproduksjon er gjennomgått, med sikte på å fremme og sikre kvaliteten på arbeidet som utføres.

Funksjonen som biskopens sekretær er redusert fra 50 % til 20 %.

Rådgiver Ingvar Lyche har hatt permisjon hele året. Sokneprest Ann Kristin Rangøy, Moss, er engasjert som vikar i denne stillingen. Lyche har nå sagt opp sin stilling, og stillingen er utlyst med tanke på tilsetning 17. april 2007.

Personalsjef Lars Karlsøen er i permisjon. Vikariat ble utlyst, og juridisk rådgiver Grete Christophersen er engasjert som fungerende personalsjef frem til 1. september 2007.

Erling Nevland er engasjert som rådgiver i personalavdelingen i 50 % frem til 1. september 2007.

Tore Erik Mohn er tilsatt som kirkemusikalsk konsulent i 20% stilling. Stillingen er knyttet sammen med stillingen som Domkantor i Fredrikstad domkirke. Mohn tiltrer 1. april 2007.

Innføring av SAP

Nytt lønns- og personalsystem ble innført fra og med lønnskjøring i des. 2006. Borg bispedømmekontor var det andre kontoret etter Nord Hologaland som sammen med Tunsberg startet implementeringen i august 2006. Økonomirådgiver Anne Sofie Rosenvinge var prosjektleder ved Borg bispedømmekontor og Mari-Anne Andersen var engasjert som regnskapsmedarbeider i 40% stilling for å bistå i forbindelse med innføring og oppstart ved drift. Samarbeidet med SSØ har vært godt i kurs- og implementeringsfasen. Starten på driftsfasen var noe mer krevende spesielt knyttet til rutiner ved behandling av lønnskjema og reiseregninger. Den erfaring vi har til nå, viser at en forventet rasjonaliserings- og effektiviseringsgevinst er uteblitt. Det vil være derfor være ønskelig med lesetilgang til SAP og at bispedømmeadministrasjonen får tilgang til å gjøre enkle registreringer.

Fra 1. mars vil bispedømmeadministrasjonens ansatte ta i bruk ESS.

III Særskilt tilstandsvurdering i lys av hovedmål 2

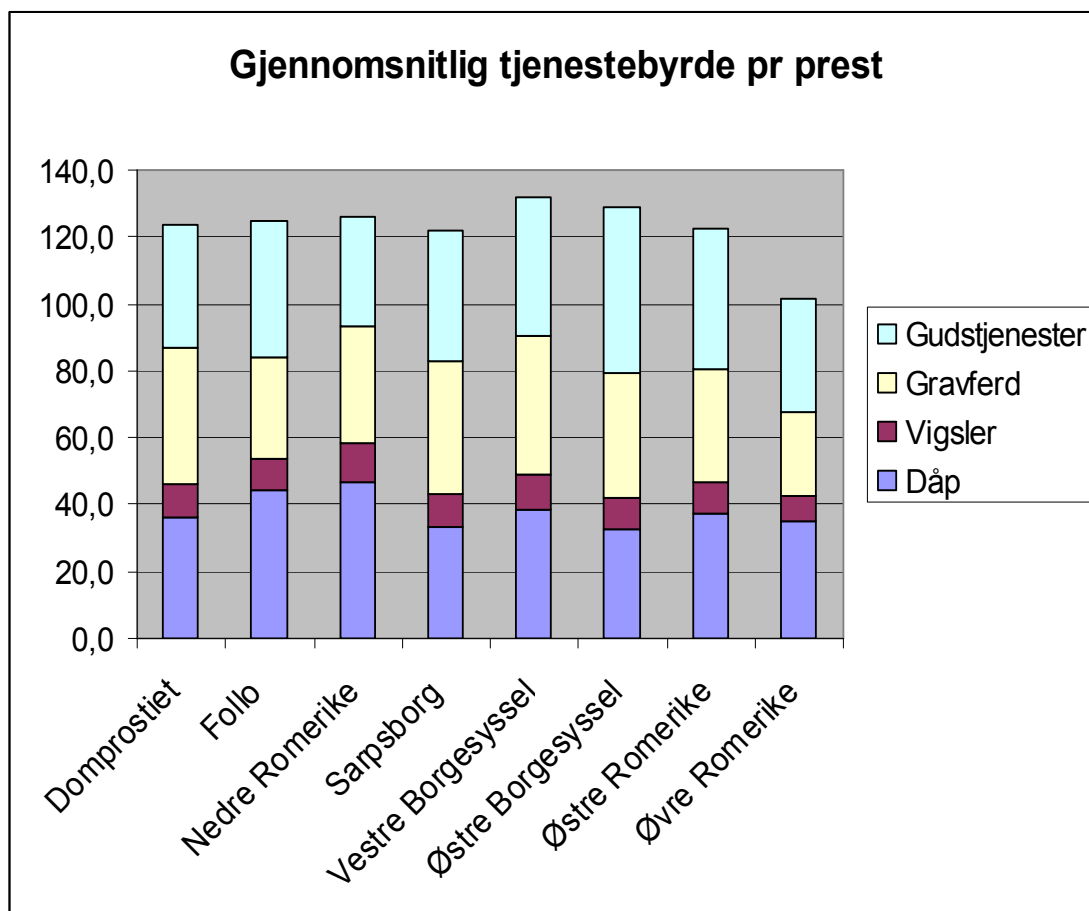
Hovedmål 2

Prestene skal ha slik verdiforankring og identitet, og slik faglig og strategisk kompetanse, at de forordnede tjenestene og den menighetsbyggende virksomhet ellers, ivaretas med kvalitet. Menighetene og det enkelte kirkemedlem skal sikres regelmessig geistlig betjening og inspireres til å virke i samsvar med vår kirkes lære og ordninger. Nye medarbeidere skal kalles og vigsles.

2.7 Sikre menighetene og det enkelte kirkemedlem regelmessig geistlig betjening

Befolkning og årsverk

Borg bispedømme er det eneste av landets 11 bispedømmer med mer enn en halv million kirkemedlemmer. Geografien er relativt langstrakt med stor avstand mellom ytterpunktene, og med en bredspektret blanding av urbane og rurale forhold. Det er ca 125 prester tilsatt i offentlig kirkelig stilling med tjeneste i menighetene. Dette tilsvarer 4 898 innbyggere pr prest, og 4 056 medlemmer pr prest. Det er ca 130 kirkebygg i regulær bruk i bispedømmet. Til sammen medfører dette en situasjon vi mener bør gi grunnlag for vekst i stillingsrammen for den geistlige betjeningen av bispedømmet.

En kirke for alle

For å sikre at mennesker med utviklingshemming og nedsatt kommunikasjonsevne blir en del av den ordinære menighet, og f r regelmessig geistlig betjening er det holdt tre samarbeidskurs mellom lokale kommuner (boveiledningstjenesten) bispedømmet og den lokale menighet. Det er holdt kurs i samarbeid med Eidsvoll kommune, Aurskog H land kommune og Fredrikstad kommune. Sistnevnte kurs var også et samarbeid med Høgskolen i Østfold avd. helse og sosial. Kurset ble holdt på høgskolen i Fredrikstad. Det arbeides med å få til et videre samarbeid om temaet på høgskolenivå innen bispedømmet.

2.8 Styrke ledelsen av preste-tjenesten, samordningen mellom prestene og menighetsrådene, og samvirket mellom prestene og andre kirkelig tilsatte

Biskopens m te med medarbeidere

Biskopen har møtt samtlige medarbeidere i forbindelse med introduksjonsprogrammet fra januar til mars. Disse m tene har vunnet god gjenklang, og det er vurdert slik at møte mellom biskopen og medarbeidere bør finne sted med en viss hyppighet. I samråd med

prostene har biskopen derfor tatt initiativ til at prostivise samlinger kan fortsette, og vil gjennomføre dette i løpet av våren 2007.

Det har vært tradisjon for egne årlige møter mellom biskopen og prestene og de vigslede tjenestegruppene. Disse møtepunktene har hovedsakelig vært begrunnet i biskopens tilsynsansvar. Det faktum at biskopen ikke er arbeidsgiver for diakoner, kateketer og kantorer har bidratt til en problematisering av biskopens møter med disse gruppene. Dette konstaterer vi som en kjensgjerning, og håndterer situasjonen innenfor rammene av det regelverk vi har i dag. Samtidig viser dette at forholdet mellom tilsynsansvar og arbeidsgiveransvar er heftet med spenninger.

Stiftskongress

Det ble arrangert en stiftskongress for alle ansatte i Borg bispedømme 19.-20. september 2006. I alt 413 personer deltok på samlingen, som inneholdt seminarer, foredrag og kulturelle innslag. Stiftskongressen hadde ikke bare en stor oppslutning, men fikk også svært positive tilbakemeldinger fra deltakerne. Arrangementet tok sikte på å fremme en god samarbeidskultur i kirken. Flere av temaene som ble berørt på kongressen, er fulgt opp i etterkant.

Prostetjenesten

Prostetjenesten er i stor endring. Prostekollegiet i Borg har vært stabilt over lengre tid. Nå ser vi starten på en periode med utskiftning i prostekollegiet. I 2006 ble det utnevnt én ny prost, og i 2007 vil ytterligere to prosteembeter bli ledige. Det er pr dags dato én kvinnelig prost i Borg bispedømme.

For biskopen er det viktig å bidra offensivt til en god utvikling av prostene som gode pastorale ledere i den lokale kirke. Prostetjenesten er blitt styrket både med administrativ hjelp og prostiprester. Det har vært gjennomført et eget kurs for prostesekretærer, og prostene har hatt et tredagers seminar hvor bla HAs tilpasningsavtale, forvaltningsloven og offentlighetsloven var tema. I forbindelse med den nye Tjenesteordning for biskoper vil det også bli utarbeidet et delegasjonsreglement for prostene i løpet av våren 2007.

Det arbeides også aktivt med å tydeliggjøre prosterollen i forhold til andre aktører og ledere i den lokale kirke.

Som et ledd i å styrke prostetjenesten og legge til rette for utvikling av et godt prosteteam og kommunikasjon mellom biskop og prost, avholdes det nå prostemøter én gang pr måned. Dette medfører nesten en fordobling av antall prostemøter sammenlignet med tidligere.

En egen prosedyrehåndbok for proster er under utarbeidelse, og er forventet ferdig i løpet av første halvår i 2007.

Motivere flere kvinner til tjeneste som menighetsprester og til å inneha lederstillinger i kirken

Tilsetninger

Det ble ansatt 9 personer i ordinære menighetspreststillinger i løpet av året. Av disse var det to kvinner som ble tilsatt. I tillegg har det blitt ansatt fengselsprest ved Ullersmo landsfengsel.

2.9 Utvikle kunnskaper, ferdigheter, holdninger og motivasjon for tjenesten hos den enkelte prest

Arbeidsveiledning

Arbeidsveiledning er et godt utbygd og et velorganisert tilbud for alle vigslede medarbeidere. Borg tilbyr gruppeveiledning og individuell veiledning. Ved utgangen av året var det 15 grupper med 102 medarbeidere hvorav 63 prester. Individuell veiledning tilbys ved behov. 5 medarbeidere har fått individuell veiledning siste år. Det er 19 godkjente veiledere med ABV – kompetanse i Borg, hvorav 10 er aktive.

Antall deltagere i gruppe blant prestene har gått ned det siste året. Det skyldes blant annet at flere har avsluttet sitt arbeidsforhold med Borg bispedømmeråd p.g.a. oppnådd aldersgrense eller har gått over i annen tjeneste. Noen har også valgt ikke å forsette i ABV etter flere år i samme gruppe.

Vi registrerer en liten økning av tilsatte i fellesrådene som deltar i veiledning. Dette gjelder kateketer, diakoner og tilsatte i trosopplæringsprosjekter.

I løpet av høsten 2006 ble det utarbeidet en avtale mellom Borg biskop og Tore-Kristian Lang som fagansvarlig for ABV i Borg. Avtalen trer i kraft fra 2007. Biskopen har også oppnevnt en styringsgruppe for ABV.

Åndelig veiledning og retreat

Prost Arne Sand er koordinator av dette arbeidet i Borg i 1/5 stilling.

Det har vært i alt 4 retretter dette året. Permisjoner og økonomisk støtte for å delta på andre retretter er gitt til 4 prester i Borg

5 prester har gått til åndelig veiledning hos en av våre faste veiledere. I tillegg har prost Sand veiledet 5 prester fra andre bispedømmer i PFs etterutdanningskurs. Tre prester og en diakon fra Borg og 1 prest utenfor Borg har brukt prost Sand som veileder, i alt 11 samtaler.

Biskopen har oppnevnt en egen arbeidsgruppe for åndelig veiledning og retreat i løpet av 2007. Dette har vært drøftet med prostene.

REU

REU har i året tildelt 101 permisjonsuker og kr. 104.700,- i stipend. Tildeling er gitt i tråd med rammen. Til sammen ble 23 søknader behandlet, hvorav 9 fikk sine søknader innvilget.

Det er behov for å beholde REU-tildelingen på et høyt nivå. Etterutdanning vurderes som viktig og positivt for alle aldersgrupper. Samtidig må etterutdanningen vurderes i lys av bispedømmets totale kompetanseutviklingsvirksomhet som i 2006 hadde en ramme på kr. 1.738.000,-. Fordeling av rammer og tiltak ble drøftet med arbeidstakerorganisasjonene.

For 2007 er det tildelt et noe mindre antall permisjonsuker. Dette fordi det er planlagt en studietur for prestene i 2008. Saken er drøftet og bifalt i REU og i kontaktmøte med presteforeningen.

ADHD - kurs

I første halvår er det arrangert 2 regionale kurs (Øvre- og Nedre Romerike og Østre og Vestre BORGESYSSSEL) for å utvikle kunnskap, ferdigheter, holdninger og motivasjon – får å møte konfirmanter med ADHD, Tourette syndrom og Asperger syndrom. Kursene var et samarbeidsprosjekt mellom Borg bispedømme og ADHD foreningen.

Spesialpresten har deltatt på to tekstgjennomgørelser for prester (Nedre Romerike og domprostiet) med det mål for øye å utvikle kunnskap og ferdigheter for å inkludere mennesker med utviklingshemming i forkynnelsen.

*2.10 Sikre gode arbeidsvilkår for prestene***Tjenesteordning for menighetsprester**

Det er i 2006 vært gjennomført drøftinger med Presteforeningen vedrørende nyorganisering og ledelse av prestatjenesten og implementeringen av tjenesteordningen for menighetsprester. Temaene for samtalen har i hovedsak vært knyttet til spørsmål om:

- styrket bemanning ved prostesetene ("hullet etter prosten"),
- administrativ hjelp til prostene,
- forutsigbarhet, trygghet for tjenesten og hvilken arbeidsbelastning den enkelte prest får ved gjennomgang av nye arbeidsplaner.
- avlønning for prestskapet som inngår nye arbeidsavtaler

Drøftingene ble avsluttet 1. des. 2006 med enighet om hovedlinjene for veien videre (jfr, vedlegg).

I 2007 har vi som mål å slutføre implementeringen av tjenesteordningen med tilbud om nye arbeidsavtaler for alle som er tilsatt før 1. juli 2004. Pr. 31. 12. 2006 er det inngått nye arbeidsavtaler med prestskapet i Nedre og Øvre Romerike prostier og utsendt nye arbeidsavtaler til prestskapet i Sarpsborg prosti. Totalt er det 66 prester som har prostiet som tjenestedistrikt ved utgangen av 2006.

HMS

Borg Bispedømmeråd er IA-bedrift, og vi har godt samarbeid med bispedømmets eksterne IA- konsulent Marianne Myhren.

Bispedømmet ble i 2006 organisert i 8 verneområder. Det er gjennomført 40 timers HMS-kurs for alle verneombud og proster, og for ansatte i administrasjonen. Bispedømmerådet samarbeidet med fellestrådene om kurset som ble gjennomført to steder i bispedømmet av Kommunal Kompetanse.

Arbeidet med å revidere Internkontrollhåndboka er påbegynt med tanke på å publisere den på bispedømmets hjemmesider.

HMS-avtale

Borg Bispedømmeråd arbeider kontinuerlig med å inngå skriftlig samarbeidsavtale om HMS med alle fellestråd. Det ble inngått 8 nye avtaler i 2006, og det forventes at arbeidet kan slutføres i 2007. Med opprettelse av prostiene som nye verneområder, er det lagt til rette for et tettere samarbeid mellom kirkens to arbeidsgiverlinjer.

Sykefravær

Etter flere år med nedgang i sykefraværet, ble det i 2006 registrert en oppgang igjen. På årsbasis endte sykefraværet på 6,0 %.

Vi har spesielt hatt fokus på to grupper arbeidstakere. Blant kvinner født 1966 eller senere har sykefraværet vært 11,3 %. Arbeidstakere som er 60 år eller eldre har et sykefravær vært 8.8 %. Langtidsfravær blant arbeidstakere i disse gruppene har ført til relativt stor refusjon for sykdom. Utenom disse gruppene har sykefraværet vært lavt, et sted i overkant av 4 %.

Pensjonister

Det er arrangert en samling for pensjonerte prester.

Ordinerte i ikke-kirkelige stillinger

Det er arrangert en samling for ordinerte som ikke er i ordinær prestedtjeneste.

LRS

LRS-prester i Borg bispedømme deltok på Skandinavisk kriseterapeutisk konferanse over to dager i april 06. Det planlegges et oppfølgingsseminar for våre LRS - prester med stedfortredere våren 2007.

IV Avslutning

Borg biskop og bispedømmeråd har lagt bak seg et innholdsrik år. Det har vært mange gode møteplasser med engasjerte og motiverte medarbeidere og menigheter.

Den norske kirke er inne i en spennende fase, og sammen med menighetsråd og fellesråd står vi overfor en felles utfordring. Det handler om hvilken kirke vi vil ha, i dag og i tiden fremover. Det er av stor betydning for menneskers tilhørighet og identitet at kirken er tilstede i lokalmiljøet også i endringsprosesser. For uavhengig av endrings- og organiseringsprosesser i kirken vil det alltid være viktig at kirken kan imøtekomme menneskers behov for fellesskap og omsorg. Det skjer også når mennesker kjenner at det er bruk for deres innsats.

Blant de utfordringene vi står overfor har Borg biskop og bispedømmeråd valgt ut fire hovedområder for arbeidet ut 2009 – gudstjenesten med særlig vekt på høytidsfeiringen, trosopplæring for barn og unge, medarbeiderskap og diakoni.

Helga Haugland Byfuglien
biskop

Sign.

Nina Lind
bispedømmerådets
leder
sign.

Per Johan Bjerkeli
stiftsdirektør

sign

Vedlegg

- Visitasforedrag fra Ullensaker
- Visitasforedrag fra Idd
- Strategiplan for Borg biskop og bispedømmeråd 2007-2009
- Virksomhetsplan for Borg bispedømmekontor 2007
- Notat om implementering av ny tjenesteordning for menighetsprester

Visitaforedrag Ullensaker 2006

1. Om bispevisitas

Gudstjenesten i dag markerer avslutningen av en bispevisitas som har vart i to uker. Det er lengre enn vanlig for en visitas. Men så er det også fire menigheter som er visitert, to prestegjeld og en hel kommune.

Visitat er kanskje et uvant og litt høytidelig ord. Ordet har latinsk opphav, og betyr egentlig ”besøk”. Kjernen av ordet kommer av *å se* og har med *visjon* å gjøre. Visitaten gir oss mulighet til å se hverandre, til å se menighetens liv og virke, til å samtale og tenke høyt om veien videre.

Noen forbinder nok visitas med kontroll og ettersyn, og slik var det jo tidligere. Mitt håp er at visitaten ikke blir opplevd som kontroll, men som en mulighet til å se både seg selv, menigheten og lokalsamfunnet slik det i virkeligheten er, og også til å se de mulighetene og utfordringene som ligger foran oss.

I ”Visitareglement for Den norske kirke” står det at biskopen skal visitere menighetene hvert 8. år. Nå har det gått litt lenger enn det siden forrige visitas. Den var i 1993, og da var det Even Fougner som var biskop i Borg.

Mye har skjedd i kirke og samfunn siden da. Blant de sterkeste inntrykk fra visitaten jeg i dag avslutter, er nettopp den store vekst, forandring og omstilling som preger Ullensaker. Det representerer en god del utfordringer, men også minst like mange muligheter. Det er med glede jeg kan konstatere at menighetene er offensive og positive overfor den nye virkeligheten i Ullensaker.

Jeg ble biskop for nesten et år siden, og denne visitaten har vært min aller første som biskop i Borg. Det har vært to flotte uker.

2. 4 menigheter – forskjellighet og fellesskap

Det er fire sokn i Ullensaker kommune. Prestegjeldet er et begrep som er i ferd med å miste sin betydning, men kommunen, som er identisk med fellesrådsområdet, blir stadig viktigere. De fire menighetene i Ullensaker har naturlig nok mye til felles, men er også ulike på viktige områder.

Forskjellighet og fellesskap blir derfor viktige stikkord til å forstå den kirkelige virksomheten i Ullensaker. Sentraliseringen som skjer i Jessheim og områdene rundt, vil naturligvis få betydning også for kirken. Samtidig utfordres vi til å bevare det lokale og stedege.

3. Nærmiljø, kirke og kommune

Gjennom mange år har Ullensaker kommune vært blant de kommunene i landet med sterkest befolkningsvekst. Befolkningsveksten og – fortetningen generelt på Østlandet og i Stor-Oslo-regionen forklarer noe av dette. Men den viktigste enkeltfaktoren er nok likevel hovedflyplassen på Gardermoen. Anleggelsen av den nye Oslo lufthavn på Gardermoen har endret samfunnet på Ullensaker i betydelig grad. Alt tyder på at dette vil

fortsette. Allerede nå sier noen at flyplassen er for liten, og flyplassrelatert aktivitet vil i mange år fremover.

Denne type grunnleggende endringer i kommunens befolkning, infrastruktur og næringsgrunnlag vil naturligvis også få store konsekvenser for kirkens arbeid.

Befolkningsveksten gjør seg gjeldende i hele kommunen, men er nok særlig stor rundt Jessheim. Skogmo-området er allerede etablert, med boliger, skole og barnehager. Byplanen viser også andre vekstområder. Urbanisering – kan vi bruke et slikt ord? Sentralisering og bydanning bringer mye godt med seg, men griper også sterkt inn i det enkelte menneskes opplevelse av lokalsamfunnet. Ser vi hverandre lenger, nå som vi er blitt så mange? Ser vi de som så lett oversees? Ser vi de og det som ikke vil bli sett?

Et godt samfunn ser til den enkelte og fellesskapet på en og samme tid. Det gjelder både storsamfunnet, og det vi kaller ”de helliges samfunn” – kirken.

Jeg er glad for å se at kirken lokalt er bevisst disse utfordringene. Det foreligger planer for både en og to nye kirker i Jessheim-området. Kanskje bør man her også se for seg et eget sokn med tiden. Uansett er det viktig at kirken er nærværende der folk er. Når nye boligområder etableres, bør kirken være tilstede fra starten. Om ikke kirkebygget står ferdig, kan det være kirkelig nærvær på andre måter, ikke minst gjennom arbeid for barn og unge.

Det er fint å se at dette faktisk skjer i Ullensaker. Gjennom ungdomsprest og menighetspedagog er kirken til stede i nye vekstområder.

Når et samfunn vokser, blir det også mer forskjellig. Enhetssamfunnet erstattes av et flerkulturelt og flerreligiøst samfunn. Jeg tenker at dette er et gode. Men det reiser også nye utfordringer for kirken.

I et flerkulturelt samfunn – som Ullensaker er i ferd med å bli – utfordres kirken til å fremstå med respekt, forståelse og vennlighet overfor mennesker med en annen tro.

Under visitasen har jeg også hatt gleden av å møte ordføreren og hans nærmeste medarbeidere. Det ble et nyttig og inspirerende møte, og for meg også nok en bekreftelse på de gode relasjoner og det gode samarbeid som består mellom kirke og kommune. Ordføreren har både kunnskaper om og forståelse for kirkens behov og vilkår og det merkes.

4. Gudstjenesteliv og kirkebygg

Ullensaker kommune har mange flotte og tjenlige kirkebygg. Som jeg allerede har vært inne på, er det også planer for å reise flere. I dag har vi feiret gudstjeneste i selve hovedkirken, det mange kaller Ullensakerdomen eller Romerikedomen. Det er en staselig kirke, som med sin beliggenhet også vitner om kirkens nærvær for de som reiser forbi.

I Furuset kirke hadde vi den innledende gudstjenesten og også en kveldsgudstjeneste. Den er gammel, men svært velholdt, både innvendig og kirkegården utenfor. Sammen med menighetshuset gir dette gode rammer for et allsidig menighetsliv.

I Mogreina kirke deltok jeg på sangkveld. Kirken var fullsatt til siste plass. Vi fikk høre barnegospel, trompetspill, solosang og menighetskor. Og vi fikk synge med selv.

I Jessheim kirke var det myldrende liv, da barn og unge sto i fokus under storfamiliegudstjenesten. Musikk, sang og glede for store og små. En flott manifestering av nytten av en arbeidskirke, og mange medvirkende.

Hovin kirke var fylt med elever fra Hovin skole, som både sang og danset. Elevene kom inn i prosesjon, syngende *dona nobis pacem* – en bønn om fred. Et elevinnslag sa noe om hva fred er og hvordan vi kan skape fred. Et viktig tema for oss alle!

Etter hver eneste gudstjeneste har det vært fest på menighetshuset. Dere er glade i festlig samvær her i Ullensaker.

Gudstjenesten vil alltid ha den sentrale plassen i kirkens liv. Samling om ord og sakrament er utgangspunkt for vår tro og vårt virke. Jeg er glad for at dere tenker bevisst om gudstjenestefeiringen, og at det gis rom for mange slags uttrykk også i denne sammenheng. Inkludering av barn og unge er helt avgjørende for at også de oppvoksende slekter skal få næret sin tro.

I hele vår kirke pågår det nå en ny satsing på gudstjenesten, og en bearbeiding og revisjon av våre gjeldende liturgier. Dette er både spennende og viktig, og alle menigheter er invitert til å bidra i denne prosessen. Jeg vil derfor utfordre også menighetene i Ullensaker til fortsatt å prøve nye gudstjenesteformer, gjerne rettet mot særlige målgrupper.

5. Trosopplæring, barn og unge, skole, barnehage

Alle menighetene i Ullensaker preges av en tydelig og sterk satsing på barn og unge. Det er jeg svært glad for. Barn og unge er ikke bare kirkens fremtid, først og fremst er de en viktig og vital del av kirken her og nå. Barna hører med i alle våre sammenhenger, og må oppmuntres og gis anledning til å finne sin plass i kirkens fellesskap.

Barna er aldri for små til å komme i kirken. Mange av de aller minste barna var med på mor-barn-treff på Kløfta menighetscenter. Hver tirsdag i 12 år har dette tilbudet eksistert. At barna koste seg, var det ingen tvil om, med lek og sang. At de voksne satte pris på samlingen, var like tydelig. Slike treff er viktige lavterskeltilbud som gir mange anledning til å knytte nye vennskap og bekjentskap – med andre mennesker, men også med kirkens tro og liv.

Ved flere anledninger har jeg hørt ulike barnekor synge. Dette gir glede til både de som synger og de som hører på. Som et av medlemmene i Mogreina barnegospel sa det, da

hun skulle introdusere en sang: Sangen handler om en gutt som ikke hadde tenkt å synge i kor. Men så ble han med, og fikk mange venner!

Fellesskap bygges på mange slags måter. Ikke minst gjennom barnekor og annet kirkelig barnarbeid.

Jeg har også fått være med speiderne på kveldstur i skogen. Anledningen var en høytidelig opptakelse av nye speidere. Løftesavleggelse, speiderhilsen og tørkle rundt halsen. Ikke rart at spenningen var stor. Og da smakte nok også grillpølsene ekstra godt rundt bålet etterpå.

Ungdomsarbeidet på Jessheim har mange fortalt mye godt om. Det har lange og dype tradisjoner. Jeg har fått sett noe av det, bla Yes-sing. Det er ikke unaturlig at det nettopp er på Jessheim at mye av ungdomsarbeidet lykkes og finner gode arenaer. Dette er kommunens sentrum, og ungdommen er mer mobile enn de yngre barna. De møtes også på ungdomsskolene i Jessheim. En samordning av konfirmantoppleggene mellom menighetene har derfor mye for seg.

Jeg har også besøkt Loftet ungdomsklubb på Kløfta, som er et verdifullt åpent tilbud til mange unge hver lørdagskveld.

Med voksne til stede som samtalepartnere og tilretteleggere er det et godt sted å være – det var flott å møte både unge og voksne der.

Overgrepssak i Ullensaker menighet

Vi ønsker at kirken skal fremstå som et åpent og trygt sted ikke minst for barn og unge. I januar 2006 ble jeg imidlertid gjort kjent med at en tidligere betrodd leder i menighetens ungdomsarbeid gjennom Loftet hadde fått kontakter som har ført til alvorlige overgrep. Han var tidligere domfelt for overgrep.

Barn, unge og deres foreldre skal kunne møte kirkens medarbeidere med tillit. Derfor vil jeg sterkt beklage det som har skjedd. Saken har vært en stor belastning, selvsagt først og fremst for den utsatte og hans nærmeste. Kirken skal være et trygt sted, og der skal være nulltoleranse for overgrep og grenseoverskridende atferd i kirken.

I tillegg til dem som er sterkest berørt, har saken preget Ullensaker menighet og påkjenningen har også vært stor for både ansatte og frivillige. Menighetsrådet i Ullensaker har drøftet saken ved flere anledninger, sist under møtet under visitasen.

Biskopen er gjort kjent med at menighetsrådet har henstilt til overgriper og hans hustru og holde seg borte fra menighetens samlinger en tid av hensyn til at også offeret og hans familie er en del av menigheten. Biskopen presiserer at dette bare er en henstilling og intet forbud. Selv om det er ikke er uproblematisk med en slik henstilling, forstår biskopen grunnene til at menighetsrådet har fattet et slikt vedtak.

Av ulike grunner, som også er kjent gjennom pressen, satte biskopen i april prost Arne Sand i Nedre Romerike som setteprost i denne saken – det vurderer jeg som meget nyttig. Prost Sand har hatt med seg rådgiver fra bispedømmekontoret. Prosten vil legge til rette for en evaluering av håndteringen av denne alvorlige saken, med tanke på å lære av erfaringer og med håp om å kunne legge noe bak seg.

Jeg ser det som svært viktig å øke kompetansen når det gjelder overgrep, både forebygging og håndtering, og vil bidra til dette i tiden fremover. Det blir nå utarbeidet nasjonale retningslinjer for overgrepssaker der frivillige er involvert, og erfaringene så langt fra Ullensaker menighet vil bli oversendt arbeidsgruppen, slik at disse kan bli til nytte.

Konfirmantarbeidet

Når det gjelder konfirmantopplegget, er det absolutt mitt inntrykk at dette gjennomføres solid og med kvalitet. Ikke minst tyder begeistringen rundt konfirmant- og ungdomsarbeidet på det. Alle suksessiltak har imidlertid det ved seg, at de også kan gjøre det vanskelig å se hele potensialet. Og i en kommune med sterk vekst er potensialet økende. Statistikken viser at oppslutningen om konfirmasjon i Ullensaker er svakt synkende. Dette minner oss om viktigheten av å tenke bredde når vi tilrettelegger kirkelige aktiviteter. Det gjelder i alt menighetsarbeid – fra gudstjenester til besøkstjeneste, men i særlig grad tiltak for barn og unge. Trosopplæringsreformen, som i løpet av nærmeste årene skal innføres i kirken vår, har den uttalte målsetning at tiltakene skal tilrettelegges for alle døpte fra 0 til 18 år. Det innebærer å tenke radikalt om breddeperspektivet i vår virksomhet.

Samarbeid med barnehage og skole

Barnehager og skoler er naturlige samarbeidspartnere for den lokale menighet. På mange måter har vi et felles anliggende, og deler mange felles utfordringer. Videre finnes det gode tradisjoner for et meningsfylt og variert samarbeid, basert på lokale behov.

Jeg hadde stor glede av å besøke Åreppen skole. Elever og lærere var i full sving med å forberede noe som er en lang tradisjon på denne skolen, nemlig en basar i tilknytning til årets TV-aksjon. Gjennom loddsalg, kafé og salg av gaveartikler som elevene hadde laget, samlet skolen inn ca 40 000 kroner til Leger uten grenser. På en flott måte hadde skolen lagt til rette for at elevene kunne utfolde kreativitet og engasjement sammen med læring og bevisstgjøring på verdier.

Jeg fikk også møte klasse 7 B. Selv om skolen har utviklet seg mye siden jeg selv var skoleelev, er det likevel noe velkjent ved det å komme inn i et klasserom. Mange minner fra egen skoletid vekkes til live.

Elevene hadde forberedt gode spørsmål, og ville vite bl.a. hva jeg som biskop gjør en vanlig dag, om jeg liker jobben min, og hva jeg synes om de 10 bud.

Jeg fikk også besøke Algarheim barnehage. Den holder til i en gammel skolestue, og derfor annerledes ut enn de fleste barnehager. Både barn og voksne stortrivdes. De hadde

hatt tema-uke om det å være vertskap, og lært mye om hva man gjør når man får gjester. Jeg fikk en fin stol å sitte på, ble servert mineralvann og frukt, og fikk høre mange fine sanger som barna fremførte. Og så fikk jeg en tegning av en engel – og det satte jeg stor pris på.

Kommunen hadde på en svært fin måte lagt til rette for at jeg fikk møte ledere og ansvarlige for skoler og barnehager i Ullensaker. Møte med rektorene og barnehagestyrene var viktige og nyttige møter, og gav meg mye informasjon om kirkens muligheter for samarbeid med barnehage og skole. Det gav meg også en stor trygghet for at dette samarbeidet forvaltes på en utmerket måte her i Ullensaker.

Skoler og barnehager reflekterer på en særlig måte den flerreligiøse situasjon som nå gjør seg gjeldende i samfunnet. Mange viktige spørsmål knyttet til respekt, forståelse og toleranse kommer derfor inn i disse diskusjonene. Det er viktig at kirken sammen med barnehager og skoler jobber skikkelig med hvordan disse verdiene best ivaretas, og sammen skaper en trygghet for hvordan et godt samarbeid kan gjennomføres.

6. Diakoni

Evangeliet må forkynnes, om nødvendig også med ord. Dette ordtaket, som ofte tilskrives Frans av Assisi, sier noe om den diakonale oppgaven som kirken er forpliktet av. En diakonal tjeneste hører med til kjernen av evangeliet og kirkens vesen.

Gjennom visitasen er det mange som på ulikt vis har fremhevet behovet for satsing på diakonalt arbeid i Ullensaker.

For meg er det viktig aller først å anerkjenne det gode og solide arbeidet som allerede gjøres på det diakonale feltet. Jeg har deltatt på Middagsbønn og Åpent hus i Jessheim kirke, og sett det fine fellesskapet rundt dette arrangementet. Jeg har også vært med på hyggetreff her i Ullensaker kirke.

Det har vært viktig også å få se noe av det kommunale tilbudet til eldre og andre med særlige behov. Gjennom besøk på bo- og behandlingssentrene på Kløfta og Gystadmyr har jeg sett institusjoner som tilbyr gode rammer og tjenester tilpasset ulike behov. Alle har også gitt uttrykk for glede og takknemlighet over den kirkelige tjeneste som legges til disse institusjonene, gjennom regelmessig andaktsliv, besøkstjeneste m.m.

Menighetsdiakoni er ofte rettet mot den voksne og eldre delen av befolkningen. Det er en viktig og riktig satsing. Men vi må heller ikke glemme at også barn, unge og unge voksne trenger en diakonal kirke. Jeg har allerede nevnt mor-barn-treffene som viktige arenaer. Ved flere anledninger har vi også snakket om mulige tilbud til skolebarn før skolen begynner om morgenen, nattcafé for ungdom, og et åpent tilbud innen rusomsorg.

Ikke alle menighetene har diakon. Det er ikke vanskelig å se at økte ressurser til diakontjeneste i Ullensaker er viktig. Dette vil jeg ta med meg, og registrerer samtidig med glede at også fellestråd og kommune ser dette viktige arbeidsfeltet.

7. Musikk

Etter en visitas i Ullensaker er det umulig ikke å si noe om musikk og den tjenesten som kantorene utfører. Jeg har ved flere anledninger nevnt den rolle sang og musikk har ved ulike arrangementer og tiltak. Jeg har et inntrykk av at kantor-tjenesten og kirkemusikken gjennomsyrrer hele menighetsarbeidet. Når kantorene på denne måten utfolder seg som menighetsarbeidere, kan mye godt skje. Og det er inspirerende å se hvordan musikk kan bidra positivt inn i så mange sammenhenger knyttet til barn og unge, skole og barnehage, institusjoner for eldre og pleietrengende ved siden av gudstjenestelivet.

8. Ansatte, frivillige, menighetsråd og fellesråd

Møte med medarbeidere er alltid en viktig del av en bispevisitas. Jeg har hatt møter med de forskjellige kirkestabene og hatt samtaler med mange individuelt. Gjennom dette har jeg hørt mye om den enkeltes arbeidsoppgaver og hvordan man samhandler og samarbeider. Det er mitt inntrykk at trivsel og arbeidsglede preger de ansatte i kirken i Ullensaker. Det har også kommet tydelig til uttrykk at om vi har ulike oppgaver og funksjoner, så er alle viktige for helheten.

For meg som biskop – og egentlig for oss alle – er det viktig å hjelpe hverandre til å tenke slik om vår tjeneste at vi bygger Guds rike, sammen. Om vi skriver brev på kontoret, klipper gress på kirkegården, vasker gulv på menighetshuset, besøker skolebarn, underviser konfirmanter, øver med kirkekoret eller preker på gudstjenesten deler vi alle det samme grunnleggende perspektiv på vår tjeneste.

I tillegg til ansatte utgjør frivillige en stor og nødvendig ressurs for kirkens virksomhet. Menighetsrådene og fellesrådet har en viktig oppgave i vår kirke. I kirkeloven har menighetsrådet fått et svært stort mandat, å ”ha sin oppmerksomhet henvendt mot alt som kan nære og fremme den kristne tro” i menigheten. Ingen kjenner de lokale forhold så godt som menighetsrådet, og gjennom demokratiske valg er de ment å gjenspeile det folk som kirken skal arbeide for.

Det har vært fint å se det tydelige fokus på menighetsarbeidet som menighetsrådene har. Uten alle dere som gir utallige timeverk til beste for menighetene, ville kirken fremstå på en ganske annen måte: En sak er at mye mindre ville bli gjort, en annen og viktigere sak er at dere ved deres innsats bringer inn et mangfold og blir et vitnesbyrd om hva troen og fellesskapet betyr. Deres innsats er med på å understreke at evangeliet blir gitt oss, gratis, av bare nåde.

Derfor er ingen grunn til å tenke for smått om sin egen tjeneste.

Som jeg har berørt tidligere, er Ullensaker en kommune i vekst. Dessverre må vi medgi at det samme ikke er tilfelle når det gjelder antall ansatte. Særlig når det gjelder prestetjeneste og diakontjeneste har kirken ikke maktet å holde tritt med veksten i utfordringer og oppgaver. Jeg har ingen enkle og raske løsninger på dette, men håper at den kirkelige betjening samlet sett vil være tilstrekkelig dimensjonert for å møte de nye utfordringene i Ullensaker.

9. Avslutning – hovedinntrykk og utfordringer

Etter to uker med visitas i Ullensaker sitter jeg igjen med mange inntrykk. Svært mye handler om glede over menigheter og medarbeidere som fungerer godt i samspill med andre lokale samarbeidspartnere. Jeg har også trukket frem den positivt offensive holdning som menighetene møter de store omstillingene i kommunene med.

Slik jeg ser det er menighetene på gode spor som det er all grunn til å følge videre.

Utfordringene er store ikke minst som følge av stor vekst i antall mennesker. Jeg tror det vil være av stor betydning for menneskers tilhørighet og identitet at kirken er til stede i lokalmiljøet, ikke minst en endringsperiode. Dette skjer når kirken kan imøtekomme menneskers behov for fellesskap og omsorg, og det skjer når mennesker kjenner at det er bruk for deres innsats. Derfor vil det særlig være viktig å satse videre på det diakonale arbeidet som vi vet kan utløse mye frivillighet. Derfor er det også avgjørende å fortsatt har fokus på barn og unge, gjerne med å utvikle et lavterskeltilbud også på Jessheim. Og derfor vil det være viktig å arbeide videre med nye synlige kirkebygg, både i sentrum og på nye bofelt.

Jeg vil igjen takk for gode og inspirerende dager i Ullensaker, med gjestfrihet og varme. Og jeg vil låne noen ord fra Paulus: Gled dere i Herren, alltid, igjen vil jeg si: Gled dere.

Borg biskop
Helga Haugland Byfuglien

Visitaforedrag Idd 2006

10. Om bispevisitas

Gudstjenesten i dag markerer avslutningen av bispevisitasen i Idd prestegjeld, som har pågått denne uken.

Visitas er kanskje et uvant og litt høytidelig ord. Ordet har latinsk opphav, og betyr egentlig ”besøk”. Kjernen av ordet kommer av *å se* og har med *visjon* å gjøre. Visitasen gir oss mulighet til å se hverandre, til å se menighetens liv og virke, til å samtale og tenke høyt om veien videre.

Noen forbinder nok visitas med kontroll og ettersyn, og slik var det jo tidligere. Mitt håp er at visitasen ikke blir opplevet som kontroll, men som en mulighet til å se både seg selv, menigheten og lokalsamfunnet slik det i virkeligheten er, og også til å se de mulighetene og utfordringene som ligger foran oss.

Dere har selv valgt tema for visitasen. Pilegrimsmotivet har vært som en rød tråd gjennom hele uken, og på forskjellig vis preget de fleste møtepunktene. Det er mye å si om middelalderens pilegrimer. Men det de i hvert fall hadde felles, var at de var mennesker underveis, mennesker på vandring.

Slik sett er pilegrimsmotivet et godt bilde på det å være menneske, og det å være kristen. Underveis gjør man nye erfaringer, treffer nye mennesker og besøker nye steder. Underveis forandres man kontinuerlig.

På denne måten har pilegrimsmotivet vært en flott ramme for en bispevisitas. Vi har gått et stykke vei sammen, og drøftet ulike erfaringer som er gjort. Vi har også forsøkt å samtale om veien som ligger foran oss, og de utfordringer vi står overfor. Som kirke må vi ta på alvor de endringer som skjer i storsamfunn og småsamfunn, på arbeidsplass og i familien, og hos hver enkelt av oss. Mitt håp er at visitasuken også kan ha gitt inspirasjon til å ta fatt på den videre vandring.

11. Nærmiljø, kirke og kommune

Jeg har fått se fire menigheter denne uken. Det er fire forskjellige menigheter. Idd prestegjeld er jo stort i geografisk utstrekning. Her finner vi bynære områder i Idd og Tistedal, og landlige, spredtbygde strøk nedover i Enningdal. By og bygd preger på hver sitt vis mennesker og menigheter.

Hele fem kirker har dere – og det er fem vakre kirker. Det krever naturligvis sine ressurser å holde ved like så mange kirker.

Halden kommune er kjent for både sjøfart og industri. I store deler av Idd prestegjeld er dessuten skogbruk en betydelig næringsvei.

Det er viktig for kirken å ha et godt forhold til kommunen og kommunens ledelse. Ikke bare fordi kommunen bevilger penger til kirkelig virksomhet. Men vel så mye fordi det arbeidet vi gjør hver for oss, blir bedre gjennom samarbeid, fordi vi har et felles ansvar og ønske om å gjøre hverdager og livsvilkår beder for mennesker i lokalsamfunnet.

Derfor var det både gledelig og nyttig å få møte kommuneledelsen, med ordfører og rådmann i spissen. Vi hadde et godt møte, hvor vi drøftet ulike sider ved samarbeidet mellom kommune og kirke og samtalte om felles utfordringer. Det ble konkretisert flere punkter hvor potensialet for samarbeid om tiltak var til stede. Det gjaldt ikke minst diakonalt arbeid, og tiltak rettet mot barn og unge.

Halden, Idd og Enningdal er områder med en rik historie, og har vært åsted for viktige begivenheter i norsk politisk historie. Dette fikk vi godt innblikk i blant annet gjennom besøk på Gamle Prestebakke skysstasjon, med god orientering fra historielaget.

12. Gudstjenesteliv og kirkebygg

Jeg har besøkt alle kirkene, og gledet meg over vakre bygninger, nydelige kirkerom og velholdte anlegg.

I vakre Idd kirke, hvor vi nettopp har feiret visitasgudstjeneste, var vi også samlet til gudstjeneste sammen med de ansatte. Det er viktig og riktig for arbeidsfellesskapet i kirken å samles også på denne måten, og et naturlig møtepunkt i en bispevisitas. Vi som har vårt daglige arbeid i kirken, må hjelpe hverandre til å fokusere på det viktigste, slik at vår tjeneste og våre prioriteringer settes i et rett perspektiv. Gudstjenestefeiringen vil alltid være sentrum i kirkens arbeid.

Pilegrimskvelden i Enningdalen kapell på første visitasdag tok oss godt inn i det som har vært en rød tråd gjennom hele visitasuken, nemlig pilegrimsmotivet. Gjennom bla sang, drama og kåseri lærte vi alle mer om hva pilegrimstradisjonen har vært – og ikke minst hva den kan være for oss i dag, og i tiden fremover.

Et sterkt inntrykk gjorde også gudstjenesten i Asak, under vignetten ”Møtested kirken”. En tilrettelagt gudstjeneste hvor mennesker med særskilte behov gis en særlig plass der de får komme til orde og prege gudstjenesten. Gudstjenester som dette hjelper oss til å gjenfinne gleden ved å dele og by på oss selv. Det gjør oss alle mer hele, som menighet og kirke og som mennesker.

Gripende var det også å få være med på speidergudstjeneste i Tistedal kirke. Fossekallen speidergruppe hadde planlagt gudstjenesten godt, med mange fine innslag og presentasjoner. De tre små aspirantene som høytidelig ble opptatt som speidere og fikk skjerv rundt halsen, var nok ekstra spente. Men sammen lærte vi alle noe om hvor fint det er når vi kan hjelpe hverandre – enten vi er store eller små.

Torsdag formiddag var Prestebakke kirke fylt til siste plass av både elever, lærere, foreldre og besteforeldre fra Prestebakke skole. Elevene hadde på en fin måte forberedt

ulike innslag, og gudstjenesten viste hvor mye verdifullt som kan komme ut av et godt samarbeid mellom kirke og skole.

Det er ulik oppslutning om gudstjenestene i de forskjellige kirkene. I Tistedal ser vi at det har vært en markert oppgang i antall gudstjenestedeltakere, mens trenden i Asak er svakt nedadgående. Samlet sett for hele prestegjeldet er situasjonen forholdsvis stabil.

Som nevnt tidligere, er gudstjenesten sentrum i all kirkelig virksomhet. Jeg har derfor med glede kunne konstatere denne uken, at både ansatte og menighetsråd arbeider aktivt med gudstjenesten og gudstjenestedeltakelse. I vår folkekirke er det viktig å gi alle dømte en frimodighet til å ta del i et fullverdig gudstjenesteliv.

I denne sammenheng vil jeg spesielt trekke frem det som gjøres for å senke terskelen til nattverdbordet. Bruken av kontinuerlig nattverd med intinksjon er uten tvil med på å gjøre nattverden mer tilgjengelig for flere mennesker. Erfaringer tilsier at dette gjør at flere får frimodighet til å delta i nattverden. Det er bra.

Jeg vil også utfordre menighetene til å gjennomtenke forholdet mellom dåp og nattverd i gudstjenesten. Det er uheldig hvis ”nattverdmenigheten” og ”dåpsmenigheten” i praksis blir som to ulike menigheter gjennom konsekvent bruk av rene dåpsgudstjenester og rene nattverdgudstjenester. Selv om mange dømte nøler med å gå til nattverd, er det likevel et grunnleggende viktig for vår kirkeforståelse at dåpen er vårt eneste medlemskriterium – alle dømte tilhører kirken på like fot. Også på bakgrunn av den pågående trosopplæringsreformen er det viktig å legge til rette for at de som går ofte i kirken og de som går sjelden i kirken kan møtes i den samme gudstjeneste. Når et barn blir døpt i kirken, angår det oss alle – både fordi barnet døpes inn i vår menighet, men også fordi dåpen vi ser blir en påminnelse om vår egen dåp og vårt eget liv i dåpens tegn.

13. Trosopplæring, barn og unge, skole og barnehage

Samarbeid mellom skole og kirke var tema da vi møtte lærere fra flere skoler til samtale på Gimle skole. Det er hyggelig og oppmuntrende å høre den vennlighet og positive innstilling som skolene og lærerne møter kirken med. Samtidig skal vi respektere de rammer som gjelder for samarbeid mellom kirke og skole. Men samtalen viste at det er rom for å utdype samarbeidet betraktelig – til glede for begge parter, uten at disse rammene overskrides.

Et godt skole-kirke samarbeid handler bla om å kjenne hverandre, og samarbeid kommer ofte til uttrykk gjennom jevnlig kontakt. Her var skolen tydelig på sin utfordring til kirken; kom på besøk, snakk med lærerne, markedsfør kirkens tilbud! Og soknepresten lot seg ikke be to ganger!

Jeg vil sterkt oppmuntre kirken til å følge dette opp så raskt som mulig. Her er der mange muligheter som bør utforskes – til beste for barn og unge.

Spørretime på Risum ungdomsskole gav en fint oppspill til visitasen -

jeg fikk møte elever i 10. klasse. Det er alltid spennende å møte unge mennesker, og jeg ble imponert over de mange reflekterte spørsmål og tema som de tok opp.

- Hva er meningen med livet, lurte en av de på, og åpnet med dette spørsmålet for en fin samtale om verdier, menneskeverd, respekt og fellesskap.

- Synes du at du må mene noe om alt, ville en annen vite. Der traff han spikeren på hodet i et mediasamfunn hvor biskoper og andre ledere ofte avtvinges et synspunkt på alt mellom himmel og jord.

- Skal alt kunne tilgis, spurte en tredje. Det er et alvorlig spørsmål som ofte behandles på en lettvinnt måte.

Elevene jeg møtte på Risum var også fjorårets konfirmantkull i Idd. Det var hyggelig å se den fortrolighet de hadde til prestene, og høre den positive omtale de hadde av kirkens konfirmantopplegg.

Gjennom rapporten og samtaler er jeg blitt kjent med at konfirmantarbeidet nå drives felles mellom de fire menighetene, som musikal. Det tror jeg er en god arbeidsform, som gjør miljøet og arbeidet mer mangfoldig og samler ressurser, og som ikke minst gir mulighet for frivillige å ta del i arbeidet. Dette er også et godt utgangspunkt til å videreutvikle et ungdomsarbeid som det er store fordeler å samle. Derfor vil jeg oppmuntre både ansatte og frivillige til å jobbe videre langs de linjer som nå er trukket opp. Ved tilsetting av ny prest er det rimelig å vurdere arbeidsfordelingen mellom prestene ikke minst ut fra utfordringen i barne – og ungdomsarbeidet.

Alle menighetene i Halden har også fått midler til å gjennomføre et felles trosopplæringsprosjekt rettet mot mennesker med ulike funksjonshemninger. Dette er et spennende og viktig arbeid som involverer både trosopplæring, gudstjenestefeiring og diakoni. Prosjektet vil kunne være banebrytende for kirkens samarbeid med institusjoner og bofellesskap for mennesker med særskilt behov, og bidra til å synliggjøre den teologiske sannhet at Guds kirke er for alle.

14. Diakoni

Jeg fikk også besøke Iddebo sykehjem, og tok del i det andaktsopplegget som hver 14. dag foregår der. Sang og musikk er viktige elementer i disse samlingene, og det er sterkt å oppleve hvor godt musikken kommuniserer i slike sammenhenger. Diakoniarbeidet som ledes av diakonen, er mangfoldig og meget vel ansett, og har stor kontaktflate som betyr mye for mange, i ulike aldersfaser. Kirken formidler Guds godhet og omsorg ikke minst gjennom møtepunkt med mennesker som strever med livet sitt, av ulike grunner. For å videreutvikle diakonien og gi flere frivillige muligheter til å delta, er ansatteressursene av stor betydning også i fremtiden.

15. Ansatte, frivillige, menighetsråd og fellestråd

En viktig del av en bispevisitas handler om møter med ansatte og menighetsråd. For meg som biskop er det viktig å vite litt om hver enkelt medarbeider lokalt. Derfor var det fint

og nyttig med et felles møte for alle ansatte, hvor hver enkelt fikk komme til orde. Det er hyggelig å kunne bekrefte at trivselen i tjenesten er stor, og at kirken også kan være en god arbeidsplass. I en sammenheng hvor vi ofte løper i hver vår retning og er opptatt med egne prosjekter, er det desto viktigere å kunne samles om matpakke og en kaffekopp. Det synes å bli godt ivaretatt i Idd. Sammen med Halden prestegjeld, er der flere ansatte med like ansvarsområder, noe som gir godt grunnlag for å samle faggruppene, for å skape samhold, utvikle fleksibilitet og kvalitetssikre arbeidet. Jeg vil oppmuntre til å utvikle dette videre.

Jeg er kjent med at den siste året har vært svært krevende for både tillitsvalgte og ansatte, først og fremst knyttet til ledigheten etter at daglig leder av fellesrådet sluttet ved årsskiftet. Nå er stillingen som kirkeverge lyst ut, og det er mitt håp at situasjonen vil bli avklart og bedret når ny kirkeverge er tilsatt og på plass. Jeg har fått det bestemte inntrykket at det har vært utvist stor vilje og innsats fra mange enkeltpersoner for å ivareta de oppgaver som har ligget på fellesrådet. Jeg har hatt enkeltsamtaler med prestene, diakon, konstituert kirkeverge og daglig leder.

Menighetsråd og fellesråd har viktige oppgaver i vår kirkeordning. Derfor var det også svært viktig å treffe rådene til felles samtale. På et kort møte er det naturligvis ikke mulig å gå inn i alle detaljer. Hver enkelt menighet har også sitt særpreg. Men jeg fikk likevel inntrykk av at menighetsrådene har ideer og engasjement for menighetslivet og klare oppfatninger av hva som er deres utfordringer. Satsing på nattverdfeiring, sang og musikk, barn og unge ble båret frem på en tydelig måte.

16. Hovedinntrykk og utfordringer

Jeg har bak meg fem flotte dager på visitas i Idd prestegjeld. Det har gitt gode opplevelser og mye kunnskap om de fire menigheter i den delen av bispedømmet som ligger lengst sør og øst.

Jeg har møtt engasjerte frivillige og tillitsvalgte, motiverte og kompetente ansatte i menighetene og truffet sentrale personer i kommune og skole. Alt har vært lagt til rette på en særdeles god måte.

Kirken vår, også her, er i en spennende fase, med store felles utfordringer. Det handler om hvilken kirke vi skal ha, i dag og i tiden fremover. En sak er kirkens forhold til staten – den saken står i en lengre prosess. Men det jeg har erfart her denne uken, viser at folk er glade i kirken sin og stolte av de flotte kirkebyggene, og har en sterk lokal tilhørighet. Kirke og kultur er nært vevet sammen og det gir store muligheter for samarbeid til beste for mennesker som bor her.

Blant de mange utfordringene vil jeg oppsummerende løfte fram disse som en oppsummering

- Arbeide videre med konfirmant- og ungdomsarbeidet for å styrke det, ikke minst sett i lys av den felles satsingen på barn og unge gjennom trosopplæringsreformen, heri inkludert felles-prosjektet med Halden.
- Fortsette å utforske og arbeide med å styrke gudstjenestefellesskapet slik at flere finner sin plass der, også når det feires nattverd.
- Forsette samtalene med skolene for å styrke samarbeidet kirke – skole.

- Bygge videre på de tillitsfulle og viktige drøftingene med kommunens ledelse om styrket samarbeid, ikke minst innen diakoni og arbeidet blant barn og unge.

Jeg takker for glade, gode og meningsfylte møtepunkt med dere alle og ønsker dere alle Guds velsignelse. Måtte han gi dere glede, frimodighet og mot så dere kan gå i fred og kjenne gleden ved å tilhøre han og tjene han.

Borg biskop
Helga Haugland Byfuglien

1. STRATEGIPLAN 2007 - 2009

2. Borg biskop og bispedømmeråd

2.1 VISJON

Den norske kirke i Borg bispedømme skal være en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke.

- **bekjennende**, ved at vi stadig fornyes i troen på den treenige Gud.
- **misjonerende**, ved at vi lokalt og globalt vitner om forsoningen i Jesus Kristus.
- **tjenende**, ved at vi viser diakonal omsorg for medmennesker og arbeider for fred, rettferdighet og vern om skaperverket.
- **åpen**, ved at vi bygger fellesskap med respekt for ulikheter, og gir alle muligheter for deltakelse og tilhørighet

VERDIER

Bevegelse – Omsorg – Raushet – Glede

SATSNINGSOMRÅDER

GUDSTJENESTE:

Vi vil fornye gudstjenestefeiringen ved å:

- styrke gudstjenesten som arena for fellesskap og deltagelse
- legge særlig vekt på de store høytidene jul, påske og pinse

BARN OG UNGE:

Vi vil prioritere arbeidet blant barn og unge ved å:

- følge opp kirkens trosopplæringsreform i menighetene
- gi rom for barns og unges kultur- og trosuttrykk
- legge særlig vekt på konfirmasjonstiden

MEDARBEIDERSKAP:

Vi vil bidra til at frivillige medarbeidere og ansatte trives i kirken og nyttiggjør seg sin kompetanse og erfaring ved å:

- motivere og rekruttere til medarbeiderskap i menighetene
- styrke samarbeidet med menighetsrådene og de kirkelige fellesråd
- legge til rette for god personalforvaltning og ledelse av prestatjenesten
- rekruttere til kirkelige stillinger

DIAKONI:

Vi vil bygge inkluderende fellesskap og være tilstede i menneskers ulike livssituasjoner ved å:

- samarbeide om å skape trygge bo- og oppvekstmiljø
- arbeide for dialog og forsoning mellom mennesker av ulik tro og kultur
- arbeide for en ansvarlig forvaltning av skaperverket

Borg bispedømmekontor

Virksomhetsplan 2007.

Borg bispedømmekontor har for 2007 utarbeidet følgende plan for virksomhet. Planen følger disposisjonen i KKD's tildelingsbrev – resultatkrav. Planen er ikke uttømmende, men hovedområdene og tiltakene er søkt ivaretatt.

Planen legges fram til bispedømmerådets orientering 13. feb. 2007.
Per Johan Bjerkeli

stiftsdirektør

1. HOVEDMÅL

Hovedmålene for kultur- og kirkepolitikken er trukket opp i budsjettproposisjonen for 2007. Hovedmålet for kategori 08.40 Den norske kirke har følgende ordlyd:

Kirkepolitikken skal understøtte Kirkemøtets mål for Den norske kirke som en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke. Den norske kirke skal være en landsdekkende, lokalt forankret kirke, som inviterer mennesker i alle aldre og livssituasjoner til tro og fellesskap. Kirken skal bidra til å styrke lokalsamfunn, målbare menneskeverdet og utfordre til solidaritet.

2. RESULTATMÅL

For bevilgningene til Kirkerådet, bispedømmerådene og biskopene gjelder bl.a. følgende mål:

2.11 Gjennomføre Kirkemøtets vedtak og ivareta felleskirkelige oppgaver for øvrig

2.1.1 Tiltak: Bispedømmerådsmøter 2007.

Beskrivelse: Borg bispedømmeråd holder møter 6 – 8 ganger årlig og deltar på Kirkemøtet. Bispedømmerådet vedtar om det skal holdes møter i AU.

Nina Lind er leder av bispedømmerådet og stiftsdirektøren virksomhetsleder.

Tidsfastsettelse: 13. februar, 17. april, 22. mai og 12. juni. Datoer for høsten ikke fastlagt. 6. mars styringssamtale med KKD. Kirkemøtet – nov. 2007.

Budsjett:

Kr. 100 000 inkl. møtegodtgjørelse.

2.1.2 Tiltak: Strategiplan 2007 – 2009.

Beskrivelse: Utarbeide strategiplan for Borg biskop og bispedømmeråd for perioden 2007- 2009.

Ansvarlig: Stiftsdirektøren

Budsjett: 10.000 kroner inkl. trykking.

2.12 Utvikle kirkens trosopplæring og støtte det miljøskapende og forebyggende arbeidet blant barn og unge

2.12.1 Tiltak: Samling for prosjektledere i Trosopplæringsreformen

Beskrivelse: Biskopen inviterer prosjektledere og medarbeidere 2 ganger i året til et faglig lederforum hvor aktuelle tema rundt prosjektene drøftes. Prosjektlederrollen er i fokus.

Ansvar og gjennomføring: Undervisningsrådgiver

Tidsfastsettelse: 22.mars.

Budsjett: 4500 kr

2.12.2 Tiltak: Tema-dag om trosopplæring

Beskrivelse: Biskopen inviterer menigheter som ikke har fått prosjektmidler til tema-dag om trosopplæring.

Formål:

- Å trekke fram det positive som skjer ute i menighetene av barne- og ungdomsarbeid og dele erfaringene med hverandre
- Å videreformidle noen av de gode erfaringene fra prosjektmenighetene, og gjøre dem tilgjengelige.
- Å sikre at nyttig informasjon fra bispedømmet og trosopplæringssekretariatet kommer alle menigheter til gode.

Ansvar og gjennomføring: Undervisningsrådgiver

Tidsfastsettelse: vår 2007 – 9.mai.

Budsjett 4500 kr.

2.2.3 Tiltak: Ungdomsting 2007

Ansvar og gjennomføring: Ungdomsrådet i Borg sammen med undervisningsrådgiver og biskop. Ås arbeidskirke.

Tidsfastsettelse: 23.-25. mars 2007.

Budsjett

Gjester fra Midt – Østen - tas fra eget fond

2.2.4 Tiltak: Lokal plan for konfirmasjonstiden

Beskrivelse: Samle inn og lage en oversikt over alle konfirmantplaner/konfirmantopplegg. Arbeide systematisk med styrking av konfirmantarbeidet i Borg bispedømme.

Formål: Få større oversikt over konfirmantoppleggene i bispedømmet og kanskje kunne se noen sammenhenger mellom oppslutning og opplegg, og forsøke å trekke noen konklusjoner.

Ansvar og gjennomføring: Undervisningsrådgiver

Tidsfastsettelse. Mars

2.2.5 Tiltak: En trosopplæring for alle

Beskrivelse: Gi ”trosopplæringsmenighetene” hjelp og veiledning i å skape et barne- og ungdomsarbeid for alle (handikap generelt). Følge opp det enkelte prosjekt på bakgrunn av høstens prosjektledersamling. Målsettingen er å besøke prosjektene, der dette er mulig og tjenlig for prosjektet. Alle prosjektene skal få mulighet for besøk.

Ansvar og gjennomføring: Spesialpresten.

Tidsfastsettelse: Våren 2007.

Budsjett: Kr 2500,-

2.2.6 Tiltak: Fagdag for kateketer

Beskrivelse: Biskopen inviterer kateketene til et tilsynsmøte en gang pr år. I tilknytning til dette arrangeres også en fagsamling i samarbeid med fagforeningen.

Ansvar og gjennomføring: Undervisningsrådgiver

Tidsfastsettelse: 13.november

Budsjett: 5 000 kr.

2.2.7 Tiltak: Møte med stiftsstyret i kateketforeningen

Beskrivelse: Møte 1 gang i året, hvor aktuelle tema for kateketene drøftes.

Formål: Opprettholde en åpen og god dialog med fagforeningen.

Ansvar og gjennomføring: Undervisningsrådgiver og kirkefagsjef.

Tidsfastsettelse: 8.januar

2.3 Styrke kirkens diakonale og sosiale arbeid

2.3.1 Tiltak: Temadag om diakoni

Beskrivelse: Bispedømmerådet har i flere år arrangert en egen diakonidag. Målgruppe: diakoniuvalg, menighetsråd og ansatte.

Tema: Den diakonale menighet – når tro og liv forenes.

Ansvar og gjennomføring: Spesialpresten. Spesialpresten leder en ad hoc-gruppe bestående av spesialpresten, en diakon, en kateket, en prest og en representant fra Kirkens Nødhjelp.

Tidsfastsettelse: 22. September 2007.

Budsjett: 15 000 kr

2.3.2 Tiltak: Fagdag for diakoner

Beskrivelse: Biskopen møter årlig diakonene i et tilsynsmøte. Samtidig arrangeres en fagdag i samarbeid med fagforeningen.

Tema: Det gode diakonliv

Ansvar og gjennomføring: Spesialpresten. Samarbeid: KA, Diakonforbundet og Stiftsstyret.

Tidsfastsettelse: November 2007.

Budsjett: 5000 kr

2.3.3 Tiltak: En ny grønn menighet i hvert prosti

Beskrivelse: Menighetene i Borg bispedømme utfordres å bli grønne menigheter.

Målsetning: Minst én ny menighet i hvert prosti skal bli ”grønn”.

Det opprettes en egen prosjektgruppe som veileder menighetene, i samarbeid med ”Mosse-prosjektet”.

Tema settes opp som oppfølgingsseminar på høstens diakonidag.

Ansvar og gjennomføring: Spesialpresten

Tidsfastsettelse: mai

Budsjett:

2.3.4 Tiltak: En kirke for alle – Gi menighetsrådene hjelp og veiledning i å skape en kirke for alle.

Beskrivelse: Besøk i MR/AU, samtale med leder, deltakelse på menighetsrådsmøte, kurs for menighetsråd, deltakelse på menighetskveld, deltakelse på stabssamling, deltakelse ved gudstjenester osv. Alt etter hva som er mest tjenlig på det enkelte sted.

Ressursbok: ”Sammen skal vi bygge menighet” i menighetene

Ansvar og gjennomføring: Spesialpresten

Tidsfastsettelse: Januar – desember.

Budsjett: 2500 kroner.

2.3.5 Tiltak: En gudstjeneste for alle

Beskrivelse: Arrangere en samling i 2007, da med gudstjeneste som samlingspunkt.

Kan eventuelt være aktuelt å lage to samlinger - en for Østfold, fortrinnsvis i Halden og en for Romerike - regionen i Fjellhamar kirke.

Ansvar og gjennomføring: Spesialpresten

Tidsfastsettelse: søndag i august/september.

Budsjett: 5000 kroner

2.3.6 Tiltak: Prostivise ressurspersoner

Beskrivelse: Et nettverk bestående av en ressursperson fra hvert prosti etableres som vil få et særlig ansvar for å støtte øvrige medarbeidere i prostiet med tanke på inkludering av mennesker med særskilt behov. Ressurspersonen vil kurses av spesialpresten.

Tiltaket har som mål å etablere og fremme lokal kompetanse og gjøre den enkelte menighet gjennom tilsatt prest eller diakon bedre i stand til å ivareta oppgavene.

Ansvar og gjennomføring: Spesialpresten

Tidsfastsettelse: Mars

Budsjett: 1000 kroner.

2.3.7 Tiltak: Møte med stiftsstyret i diakonforeningen

Beskrivelse: Møte 1 gang i året, hvor aktuelle tema for diakonene drøftes.

Ansvar og gjennomføring: Spesialprest og kirkefagsjef.

Tidsfastsettelse: jan – feb.

2.4 Fremme samarbeid mellom kirkens organer, overfor frivillige kristelige organisasjoner og mellom kirke og samfunn

2.4.1 Tiltak: Møte med barne- og ungdomsorganisasjoner

Beskrivelse: Biskopen møter de kristne barne- og ungdomsorganisasjonene på Stenbekk 1 gang i året. Formål: Vedlikeholde en god dialog med organisasjonene, samtale om trosopplæring og drøfte andre aktuelle tema.

I forberedelsene til møtet nedsettes en arbeidsgruppe med representanter fra ungdomsorganisasjonene som arbeide fram tema og opplegg.

Ansvar og gjennomføring: undervisningsrådgiver og misjonskonsulent.

Tidsfastsettelse: 19.mars 2007

Budsjett: 2000 kroner.

2.4.2 Tiltak: Oppfølging av konferansen ”Rett til å være et helt menneske?”

Beskrivelse: Konferansen handlet om en reell tros- og livssynsfrihet for mennesker med utviklingshemming. Samhandling med den kommunale boveiledningstjenesten. Besøke de lokale enheter, fagdager/kurs for ansatte/tjenesteytere, – alt etter hva som er mest tjenlig i den enkelte kommune.

Aktuelle kommuner: Nes, Nittedal, Skedsmo, Ski, Ås, Nesodden, Moss, Råde, Rakkestad, Sarpsborg. Fortsette oppfølgingen i Lørenskog, Fredrikstad, Eidsvoll, Halden, Høland og Hurdal

Ansvar og gjennomføring: Spesialpresten.

Tidsfastsettelse: Hele året.

Budsjett: 3000 kroner

2.4.3 Tiltak: Utvikle samarbeid med interesse/brukerorganisasjonene

Beskrivelse:

Oppfølgingsmøte med FFO/NFU/Handikapforbundet høsten 2007.

Utarbeidelse av brosjyre som kan presentere en kirke for alle. Videreutvikle bispedømmets sjekklister for tilgjengelighet for alle.

Sorgkurs i samarbeid med NFU/Fylkesmannen/Høgskolen i løpet av 2007 - beregnet på boveiledningstjenesten i kommunene, samt pårørende og kirleoge ansatte..

Ansvar og gjennomføring: Spesialpresten.

Tidsfastsettelse:

Oppfølgingsmøte: høsten 2007.

Brosjyre: 1. mai

Sorgkurs: høsten 2007.

Budsjett:6500 kroner

2.4.4 Tiltak: Borg misjonsråd

Beskrivelse: 5 møter for koordinering av SMM i Borg.

Ansvar og gjennomføring: Misjonskonsulenten

Tidsfastsettelse: 15/1;12/3;14/5;24/8 og 12/11.

Budsjett:1000 kroner

2.4.5 Tiltak: Besøk fra misjonskirke

Beskrivelse: Besøk fra misjonskirkene til menigheter i Borg – 2007 Israel.

Ansvar og gjennomføring: Misjonskonsulenten.

Tidsfastsettelse: Behandles i Borg misjonsråd 15. januar 2007.

Budsjett: 10 000 kroner (Kost og logi er Israelmisjonens ansvar.)

2.4.6 Tiltak: Tombstevnet 2007

Beskrivelse: Kirken og misjonsorganisasjonene lager en mønstring for misjon sør i bispedømmet det Borg bispedømmeråd er med

Ansvar og gjennomføring: Tombstevnekomiteen, misjonskonsulenten deltar

Tidsfastsettelse: August 2007

Budsjett: ikke avklart

2.4.7 Tiltak: Misjonalt kirkeforum i Borg

Beskrivelse: To nettverkssamlinger for misjonal holdningsbygging i Borg.

Tema vår: Menighetsutvikling i et transatlantisk perspektiv. (Menighetsutvikling - impulsen fra ELCA samt kort orientering om SMM i Borg, tiltak, misjonsavtaler innhold og funksjon v/ misjonskonsulenten)

Tema høst: Soknedeling og menighetsutvikling

Ansvar og gjennomføring: Misjonalt kirkeforum i Borg, misjonskonsulenten deltar

Tidsfastsettelse: Behandles i Borg misjonsråd 15. januar.

Budsjett: ikke avklart

2.4.8 Tiltak: Misjonsavtaler

Beskrivelse: Brev til MR i 2006 avdekket at mange MR ikke har vedtak om misjonavtaler jfr. dokumentet ”Prostivis oversikt over misjon i menighetene i Borg”. Misjonskonsulenten tilskriver menighetsråd for å bidra til en prosess der misjon kan finne et konkret uttrykk i samarbeid med organisasjoner i SMM. Dette sees i sammenheng med tiltak 2.4.9 og 2.4.11.

Ansvar og gjennomføring: Misjonskonsulenten

Tidsfastsettelse: Hele året

2.4.9 Tiltak: "Femmernettverk".

Beskrivelse: Menigheter som står i samarbeid med Tibetmisjon/Misjons alliansen/Areopagos og Israelsmisjon over tre år inviteres til å etablere et nettverk. Tiltaket sees i sammenheng med tiltak 2.4.8. Menigheter uten avtaler oppmuntres til å ta del et samarbeid mellom fem menighetsråd, misjonskonsulent, Borg misjonsråd og en misjonsorganisasjon om et konkret land for bedre å samvirke og bygge opp en kompetanse/resurs om en organisasjon og land/kirke i utlandet.

Ansvar og gjennomføring: Misjonskonsulent i samarbeid med misjonenes sentralledd.

Tidsfastsettelse: Konstituerende møte for første nettverk – høst 2007.

2.4.10 Tiltak: Kontaktmøte med regionalledd og misjonskontakter i menighetene

Beskrivelse: 6 møter – ett med hver SMM organisasjon i Borg – NMS, MA, Normisjon, Areopagos, Israelsmisjon og Tibetmisjon.

Formål: Koordinering av og gjensidig informasjonsutveksling og oppdatering av dokumentet: "Oversikt over misjon i menighetene i Borg".

Ansvar og gjennomføring: Misjonskonsulent og regionalledd

2.4.11 Tiltak: Misjon og trosopplæring

Beskrivelse: Undersøke og fremme misjonsperspektivet i menighetenes trosopplæringstiltak.

Ansvar og gjennomføring: misjonskonsulent

Tidsfastsettelse: Ved gjennomgang av søknader

2.5 Bidra til dialog og samhandling med andre kirke-, tros- og livssynssamfunn

2.5.1 Tiltak: Biskopens besøk til Romania kombinert med ungdomsbesøk

Ansvar og gjennomføring: Mellomkirkelig råd i samarbeid med bispedømmerådet.

Formål: Legge til rette for at biskopen møter biskop Adorijani.

Gjennomgang av samarbeidsavtalen

Tidsfastsettelse: September 2007

Budsjett: ikke avklart.

2.5.2 Tiltak: Religionsdialog

Beskrivelse: Tilrettelegge for lokale tiltak for å fremme religionsdialog i menighetene.

Ansvar: Misjonskonsulent

Tidsfastsettelse: Mars 2007

Budsjett: 5000 kroner

2.6 Stimulere til utfoldelse av kunst og kultur innen kirken

2.6.1 Tiltak: Sansekirken

Beskrivelse: Tilrettelegging av kirkene for alle – også dem som hører gjennom sansene.

Formål: Ideen er å prøve å utvikle et sansekapell hvor de forskjellige sansene ”forkynner”, og hvor mennesker som har store handikap kan få en opplevelse av å være i det hellige rom. Et forprosjekt. En sped begynnelse med å sette dette på dagsorden.

Ansvar og gjennomføring: Spesialpresten

Tidsfastsettelse: Invitere fagpersoner til en samtale om prosjektet i løpet av våren 2007.

Budsjett: 1500 kroner.

2.6.2 Tiltak: Møte med stiftsstyret i organistforbundet

Beskrivelse: Møte 1 gang i året, hvor aktuelle tema for kantorene/organistene drøftes.

Ansvar og gjennomføring: misjonskonsulent og kirkefagsjef.

Tidsfastsettelse: jan-feb

Budsjett:

2.6.3 Tiltak: Fagdag for kantorer og organister

Beskrivelse: Biskopen møter årlig kantorene/organistene i et tilsynsmøte. I tilknytning til dette møtet arrangeres en fagdag i samarbeid med fagforening.

Ansvar og gjennomføring: Misjonskonsulent evt. nytilsatt kirkemusikalsk konsulent

Tidsfastsettelse: oktober

Budsjett: 5000 kroner

2.7 Legge til rette for økt deltakelse og styrking av det kirkelige demokratiet

2.7.1 Tiltak: Gjennomgang av soknestruktur

Beskrivelse: Tiltaket tar sikte på å undersøke hvorvidt gjeldende soknestruktur og – inndeling er hensiktsmessig med tanke på endringer i bl. a demografi, infrastruktur og samarbeid mellom sokn. Hensikten er å effektivisere drift og styringsstruktur lokalt, slik at det kirkelige demokratiet kan styrkes og den lokale kirke drives mer brukerorientert og effektivt.

Ansvar og gjennomføring: Kirkefagsjef

Tidsfastsettelse: 1. april 2007

2.8 Påse at egen virksomhet har en organisering, kompetanse og kapasitet som er brukerorientert og tilpasset oppgavene

2.8.1 Tiltak: Fagmøter, stabsmøter og avdelingsmøter.

Beskrivelse: Legge til rette for ukentlig stabsmøter, avdelingsmøter og biskopens fagmøter.

Ansvar: Stiftsdirektør

2.8.2 Tiltak: Organisering og kompetanseutvikling.

Beskrivelse: Foreta en gjennomgang av organiseringen og arbeidsfordelingsplanene ved bispedømmekontoret i nært samarbeid med tillitsvalgte og medarbeidere.

Formål: Yte god service for biskop, bispedømmeråd, medarbeidere og menigheter. Legge til rette for at medarbeidere ved kontoret gis muligheter for faglig utvikling for å løse oppgaver de er satt til.

Gjennomføring: Stabsdag høst og vår. Deltagelse i nasjonale rådgiversamlinger. Deltagelse på relevante kurs for medarbeidere.

Ansvar: Stiftsdirektør.

2.8.3 Tiltak: Rådgiversamlinger for undervisningsrådgivere

Beskrivelse: Årlig samling for bispedømmekontorenes undervisningsrådgivere

Tidsfastsettelse

Budsjett: 1 000 kroner

2.8.4 Tiltak: Samling misjonskonsulenter

Beskrivelse: Rådgiversamling for SMM-kontakter gjennomføres over 2 dager. I tilknytning til dette samles misjonskonsulentene. Til sammen 3 dager.

Ansvar og gjennomføring: Misjonskonsulenten

Tidsfastsettelse: 12. + 13.-14. juni

Budsjett: 2 000 kroner

2.8.5 Tiltak: Samlinger for bispedømmekontorenes diakonirådgivere

Ansvar og gjennomføring: Spesialprest

Tidsfastsettelse: 16. og 17. april for våren. Høstmøte ikke fastsatt – antakeligvis under Kirkemøte

Budsjett: 2500 kroner

2.8.6 Tiltak: Samlinger for bispedømmekontorenes kirkefagsjefer

Ansvar og gjennomføring: Kirkefagsjef

Tidsfastsettelse: 29. mai 2007 og november 2007 (Kirkemøtet)

Budsjett: 4 000 kroner

2.8.7 Tiltak: Samlinger for integreringskonsulentene

Ansvar og gjennomføring: Spesialpresten.

Tidsfastsettelse: Første samling er fastsatt til 10. og 11. januar, høstsamling ikke fastsatt.

Budsjett: 3000 kroner

2.8.8 Tiltak: Ny visitasveiledning

Beskrivelse: Gjennomgang av rammer for visitasen, innhold i visitasene og målsetninger for visitasene med tanke på å utvikle en ordning for bispevisitas som fungerer hensiktsmessig i forhold til menighetenes og lokalmiljøets behov og biskopens satsingsområder.

Ansvar og gjennomføring: Kirkefagsjef

2.8.9 Tiltak: Grønn stat – Grønt bispedømmekontor

Beskrivelse: Tiltaket tar sikte på å etablere Borg bispedømmekontor som et ”grønt kontor”.

Ansvar: Spesialpresten

Tidsfastsettelse: 1. juni 2007

Budsjett: 20.000,-.

For bevilgningene til prestedtjenesten og presteskapet gjelder bl.a. følgende mål:

2.9 Sikre menighetene og det enkelte kirkemedlem regelmessig geistlig betjening

2.9.1 Tiltak: Tilsetninger i faste stillinger og vikariater

Påse at ledige stillinger lyses ut, utarbeide tempoplan og være saksbehandler i tilsettingsaker. Tilsetting i bispedømmerådsmøter.

Ansvar: Personalsjef.

Tidsfastsettelse: Løpende

Budsjett: 45.000 kroner

Tiltak Innføring av nytt personalreglement i for presteskapet

Ansvar: Stiftsdirektør

Tidsfastsettelse: mars 2007

Tiltak Utlysning og tilsetting av vikariater.

Ansvar: Personalsjef

Tidsfastsettelse: Løpende

Budsjett: kr 5.000

2.9.2 Tiltak: Rekruttering til presteutdanningen/ - tjeneste

Utadrettet informasjonsarbeid og bruk av ungdomsråd/-ting

Utarbeide rekrutteringsplan våren 2007

Ansvar: Personalsjef og personalrådgiver

Budsjett: 5.000 kroner

2.9.3 TILTAK: VIGSLINGER/ORDINASJONER.

UTARBEIDE OG KVALITETSSIKRE RUTINER FOR SAMARBEIDET MED PROST, SOKNEPREST OG MENIGHETSRAÅD I FORBINDELSE MED ORDINASJONER OG VIGSLINGER. LEGGE TIL RETTE FOR ORDINASJONS- OG VIGSLINGSSAMTALER MED KANDIDATENE.

Ansvar: Personalrådgiver

Tidsfastsettelse: Løpende

2.9.4 LRS (Lokal redningstjeneste)

Beskrivelse: Årlig fagsamling for proster og LRS-prester.

Ansvarlig: Personalsjef

Budsjett:kr 10.000

2.10 *Tilpasse prestedtjenesten til lokale forhold og utfordringer.*

For både resultatmål 2.9 og 2.10 er den pågående omorganisering av prestedtjenesten av særlig relevans.

2.10.1 Tiltak: ”Nyorganiseringen og ledelse av prestedtjenesten” tjenesteordning for menighetsprester.

Tilrettelegging for nyorganisering i prostiene, inngåelse av nye arbeidsavtaler med presteskaper og utvikling av arbeidsplaner for den enkelte prest.

Ansvar: Stiftsdirektør og proster.

2.10.2 Tiltak: Lederutvikling for prostene

Beskrivelse: Prosten som mellomledere stiller krav til kompetanse- og ledeutvikling
Prosten som teamleder fokuseres.

Ansvar: Biskop og stiftsdirektør

Tidsfastsettelse: Prostemøter og prostetur

Budsjett. 130 000 kr.

2.11 *Utvikle kunnskaper, ferdigheter, holdninger og motivasjon for tjenesten hos den enkelte prest*

2.11.1 Tiltak: Høytider mellom kirke og folk

Beskrivelse: Undersøke endringer i folks oppslutning om høytidene. Utvikle en strategi for vitalisering av de kristne høytidene, knyttet til satsing på gudstjenester 1. søndag i advent og palmesøndag.

Det arrangeres et seminar knyttet til palmesøndag, og et seminar knyttet til 1. søndag i advent.

Ansvarlig: Kirkefagsjef
Tidsfastsettelse: mars og oktober
Budsjett: 10 000,-

2.11.2 Tiltak: Integrering og trosopplæring

Beskrivelse: Samling for prester, kateketer og diakoner prostivis for å presentere det nye veiledningsheftet for ressurser til konfirmantarbeidet.

Formål: Like muligheter for alle i barnearbeid, ungdomsarbeid, konfirmasjon, voksenarbeid og gudstjeneste.

Ansvarlig og gjennomføring: Spesialpresten
Tidsfastsettelse: Over hele året.
Budsjett: 2500 kroner

2.11.3 Tiltak: Etterutdanning, REU – Stipend

Biskopen innvilger studiepermisjoner til presteskapet i samarbeid med REU -vår og høst. Det planlegges studietur for presteskapet i 2008. Det nedsettes en arbeidsgruppe for denne studieturen.

Ansvarlig for gjennomføring: Personalrådgiver
Budsjett. 95.000 kr stipend, 67 uker permisjon med vikar kr 475.000 (2007)
Tidsfastsettelse: REU – møter i mars og oktober

2.11.4 Kurs for nye sokneprester

Ikke avklart.

2.11.5 Pastoral dag - samling for presteskapet

Beskrivelse: Biskopen innkaller presteskapet til pastoral dag.

Formålet: Det legges til rette for et faglig fordypningstema innenfor et pastoralteologisk emne.

Ansvarlig: Stiftsdirektøren. Det nedsettes en Ad – gruppe.
Tidsfastsettelse: sept 2007
Budsjett: 50 000 kroner

2.11.6 Samling med nytilsatte

Beskrivelse: Nytilsatte prester i Borg bispedømme inviteres til en samling på Borg bispedømmekontor.

Formålet: Gjøre de nytilsatte kjent med Borg bispedømme og bispedømmekontor m.v.

Ansvarlig: Personalsjef
Tidsfastsettelse: vår 2007-01-23
Budsjett: 3.000 kroner.

2.11.7 Innføre kompetansekartet i alle prostier

Beskrivelse: PF og KKD har utarbeidet kompetanse for prester og cand. Teoler .

Formål: Bidra til at dette tas i bruk i prostiene og Borg bispedømmekontor

Ansvarlig: Personalrådgiver og proster

2.11.8 Veien til prestetjeneste

Beskrivelse: Veien til prestetjenesten er et ledd i den obligatoriske pastoralteologiske utdanning for prester. Det er et samarbeid mellom bispemøtet, de praktiske teologiske utdanningsstedene og bispedømmerådene.

Formål. Gi studenter en praktisk menighetspresteutdanning gjennom stiftspraksis, styrke relasjon mellom biskop og studenter, rekruttere til prestetjeneste.

Ansvarlig: Personalrådgiver

Budsjett: 6 000 kroner.

2.11.9 Tiltak: ABV

Beskrivelse: Presteskapet i bispedømmet tilbys arbeidsveiledning. Øvrigt tilsatte i bispedømmet tilbys veiledning etter avtale med de kirkelig fellestråd

Formål: Rekruttere til arbeidsveiledning, følge opp veiledere. Veiledning skal ha et faglig høyt nivå.

Ansvarlig: Personalrådgiver, T.K. Lang (faglig ansvarlig)

Tidsfastsettelse: Løpende.

Budsjett: 354 000 kroner (inntekt 105 000 kroner)

2.11.10 Tiltak Åndelig veiledning og retrett

Beskrivelse: Medarbeidere tilbys åndelig veiledning hos en godkjent veileder. Det legges til rette for deltagelse på retrett etter de rammer som er fastsatt av bispedømmeråd. Det er nedsatt en styringsgruppe for prosjektet.

Anvarlig: prost Arne Sand

Budsjett:

2.12 *Motivere og tilrettelegge for flere kvinner til tjeneste som menighetsprester og i lederstillinger i kirken*

For både resultatmål 2.11 og 2.12 vil departementet vise til viktigheten av at bispedømmenes planer for kompetanseutvikling konkretiseres. Betydningen av at bispedømmet og de enkelte prostier samlet sett får den kompetanse som er ønskelig for en god betjening av menighetene, understrekes. Det vises ellers til at sentral kompetanseutviklingsplan fastsetter at kvinner skal prioriteres, med særlig vekt på lederutvikling for kvinner. Departementets kompetanseregister for prester i Den norske kirke, som driftes av Presteforeningen, er ellers et viktig verktøy for bispedømmene.

2.12.1 Tiltak: Samling for kvinner i prestetjeneste

Beskrivelse: Biskopen inviterer til 1 gang i året, for å samtale om aktuelle tema for kvinner i kirken. og lederstillinger i kirken

Ansvar og gjennomføring: personalsjef.

Tidsfastsettelse: våren 2007

Budsjett: 5 000 kroner

2.12.2 Fokus på områder med lav kvinnerepresentasjon

2.12.3 Motivere til kurs i ledelse (REU)

2.13 Styrke ledelsen av prestedtjenesten, samordningen mellom prestene og kirkens valgte organer og samvirket mellom prestene og andre kirkelig tilsatte

Departementet vil understreke at dette resultatmålet er et viktig element i nyorganiseringen av prestedtjenesten, som bl.a. har som mål å styrke ledelsen av prestedtjenesten og samvirket og samarbeidet i prostiene

2.13.1 Tiltak: Gjennomgå gjeldende prostigrenser

Beskrivelse: Tiltaket har til formål å undersøke om gjeldende prostiinndeling er hensiktsmessig, eller om noen prostigrenser bør justeres, evt noen prostier deles.

Som en del av gjennomgangen tenkes utviklet et forsøksprosjekt med samordnet arbeidsgivermyndighet og ledelse i prostiet.

Ansvar og gjennomføring: Kirkefagsjef

Tidsfastsettelse: 1. april 2007

2.13.2 Tiltak: Kurs for menighetsråd

Beskrivelse: Tiltaket har til formål å styrke menighetsrådenes kompetanse og rolleforståelse, slik at de kan videreutvikle seg som lokale styringsorganer og bedre samarbeid med andre råd og tilsatte.

Ansvar: Kirkefagsjef

Tidsfastsettelse: mars 2007

Budsjett: 8 000,-

2.13.3 Tiltak: Introdusere bispedømmets strategidokument

Beskrivelse: Strategidokument for Borg biskop og bispedømmeråd gjøres kjent for proster, presteskap, øvrige medarbeidere og menighetene i bispedømmet.

Formål: Gjøre kjent hovedsatsningsområdene for virksomheten de kommende årene. Bidra til

2.13.4 Tiltak :”Den gode arbeidskultur”

Beskrivelse: Tiltaket har som formål å følge opp hovedforedraget under stiftskongressen 2006 – stabsutvikling.

Ansvar: Stiftsdirektør i samarbeid med biskop.

Tidsfastsettelse: Mars: drøfting med presteforening og kirkevergelaget, April: oppnevning av arbeidsgruppe, Mai: presentasjon av konsept, Juni: vedtak i bispedømmerådet, fastsettelse av økonomisk ramme. Høsten 2007: tilbud om kurs/seminar til staber.

2.14 Sikre gode arbeidsvilkår for prestene

Selv om viktige rammer for prestenes lønns- og arbeidsvilkår fastsettes på sentralt nivå, har biskop og bispedømmeråd et ansvar for å gjennomføre og tilrettelegge for gode arbeidsforhold i presteskapet. I denne sammenheng nevnes særlig behov for spesialisering, hensyn til livsfasetilpasning, gjennomføring av fritidsreglementet og utvikling av samordning og samarbeid.

2.14.1 Tiltak: Inkluderende arbeidsliv

Beskrivelse: Milepælsamtaler, Livsfasetilpasset arbeid, delvis AFP, ”seniorer i prostiteam”, seniorpreststillinger, følge opp høyt sykefravær blant unge kvinner, Rekreasjonstilbud

Ansvarlig: Personalsjef.

Tidsfastsettelse: løpende

Budsjett: kr 30.000

2.14.2 Tiltak: Verneombudstjenesten

Beskrivelse: Det er opprettet verneombudstjeneste i hvert prosti.

Formål: Følge opp og legge til rette for HMS-avtaler, Delta på årlig samling verneombud og hovedverneombud

Ansvarlig: Personalrådgiver

Tidsfastsettelse: Løpende

Budsjett: 12.000 kroner.

2.14.4 Tiltak: Slutføre arbeidet med Internkontrollhåndbok

Ragnar   okt.   Bjørgvin 1,2-1,5 månedsværk
Legges ut på hjemmesidene under ”Personal”
Verktøy for PDF-format

2.14.5 Tiltak: Administrasjon av boligsaker

Beskrivelse:

Formål:

Ansvarlig:

Tidsfastsettelse:

Budsjett: 12.000 kroner.

Nyorganisering og ledelse av prestedtjenesten i Borg bispedømme. Implementering av Tjenesteordning for menighetsprester (TOM)

Stiftsdirektøren legger fram følgende notat til drøfting etter HA§12 på kontaktmøte 1. des. 2006.

I tillegg legges det fram en konkret modell for Sarpsborg prosti som nå har avsluttet drøftinger om implementering på lokalt nivå.

Stiftsdirektøren ber om tilslutning til de generelle merknader og til den konkrete modellen for Sarpsborg prosti.

Generelle merknader.

Innledning.

Tjenesteordninger for menighetsprester er innført med virkning fra 1. juli 2004. Formålet med tjenesteordningen er bl.a.: ” Presters tjenstedistrikt er utvidet til å omfatte et større område enn de tidligere prestegjeldene, som hovedregel hele prostiet. Endringene legger bl.a. til rette for at man i det enkelte prosti bedre kan utnytte de muligheter som et større arbeidsfellesskap gir.” (jfr. St.prp. nr. 1 – 2006).

Tjenstedistrikt, tjenesteded (særskilt arbeidsområde) og samarbeidende sogn.

Menighetsprester skal ha hele prostiet som tjenstedistrikt og ett eller flere sogn som tjenesteded (særskilt arbeidsområde). Prostiet kan inndeles i mindre geografisk områder som er mest relevant for tjenesteyting i prostiet, kalt samarbeidende sogn. Jfr. TOM § 9.

Kapellaner og sokneprester med sete i menighetsråd

Kapellaner og sokneprester med sete i menighetsråd blir ledere for prestedtjenesten i soknet. Denne avgjørelsen regulerer også den tidligere sokneprests lederansvar i prestegjeldet. Avgjørelsen innebærer at kapellaner avlønnes som sokneprest. (lønnkode 0930 – sokneprest)

De ”nye” sokneprestene gis ett til to lønnstrinn etter individuell vurdering.

2.3.4 – forhandlinger

Borg bispedømmeråd skal, i henhold til Hovedtariffavtalen, føre 2.3.4. – forhandlinger der inngåelse av ny arbeidsavtale medfører vesentlig endringer av tjenesten. Dette skal dokumenteres gjennom arbeidsfordelingsplaner utarbeidet av prost i samarbeid med arbeidstager.

Prostedtjenesten

Prosten leder prestedtjenesten i prostiet. Det skal legges til rette for at prosten ikke skal være sokneprest og ha sete i menighetsråd. Dersom prost og biskop likevel

finder det tjenelig at prosten har sete i menighetsråd, kan biskopen fatte vedtak om det.

Biskopen regulerer prostens menighetsprestetjeneste i prostiet.

Menighetsprestetjenesten skal utgjøre minst 50% av stillingen.

”Restprestsspørsmålet”

”Restprestsspørsmålet” – ”Hullet etter prosten”. Dette er den andel av stillingen som bortfaller når prosten ikke lenger sitter i menighetsrådet, leder prestedtjenesten i prestegjeldet, ikke har ansvar for konfirmantundervisning og i noe mindre grad tar del i tjenesteuker (dvs. mindre menighetsprestetjeneste inntil 50 %)

Prosteseekretær

For å bidra med administrativ og merkantil hjelp til prosten er det etablert prostisekretærstillinger i alle prostier. Jfr. KL§15. (stillingsstørrelse 20 – 25%)

Dette er i henhold til Bispemøtets og departementets anmodning.

Prostesekretærens oppgaver:

Bistå prosten i forbindelse med arbeidsgivers styringsrett.

- Reiseregninger
- Ferieplanlegging
- Melding om permisjoner
- Sykefravær
- Melding om vikarbruk
- Etatsrapportering

Muligheter et større arbeidsfellesskap gir.

Prosten leder prestedtjenesten i prostiet og skal utarbeide arbeidsplaner i samarbeid med presteskaper, kartlegge kompetanse, erfaringer, særskilte interesseområder osv.

Prestetjenesten skal være forankret i sognet og menighetens liv. Og nyorganiseringen av prestedtjenesten bidrar til:

- styrket teamarbeid i prostiet.
- jevnere fordeling av arbeidsoppgaver og avlastning for store arbeidsbelastninger.
- muligheter for en bedret og styrket personalpolitikk til det beste for den enkelte prest og arbeidsfellesskapet.
- å gi større rom for konfliktforebygging og konflikthåndtering
- å gi menigheter større muligheter for tilførsel av en utvidet eller annen kompetanse og erfaring til konkrete prosjekter, satsningsområder, enkeltstående tiltak og arrangement. Dette vil være til berikelse for den enkelte prest og for menigheten.

Behov for økt stillingsvolum

Bispedømmerådets prioriteringer i ”Innspill til statsbudsjettet” til Kultur- og kirke departementet vedrørende prostereformen og nyorganisering av prestedtjenesten:

- 4 årsverk til prestedtjeneste.
- 4 årsverk til administrativ hjelp til prost.